

ACTIVITEITENPLAN
VLEERMUIZEN, (BUIZERD, ROEK, RANSUIL),
HEIKIKKER EN GROTE MODDERKRUIPER
TRACE N214 TUSSEN DE A15 EN DE A27
IN DE ALBLASSERWAARD

ACTIVITEITENPLAN
VLEERMUIZEN, (BUIZERD, ROEK, RANSUIL),
HEIKIKKER EN GROTE MODDERKUIPER
TRACE N214 TUSSEN DE A15 EN DE A27
IN DE ALBLASSERWAARD

Colofon

Opdrachtgever: Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Adviesbureau: VanderHelm Milieubeheer B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs
010 -249 24 60
info@vdhelm.nl www.vdhelm.nl

Projectfoto's: Dhr. ing. A. Kolders

© **VanderHelm Milieubeheer B.V.**

Projectcode: 20171584

Verantwoording	Status / versie	Definitief, versie 2
	Datum	22-08-2019
Auteur	Mevr. ing. T. Deugd	
Kwaliteitscontrole	Mevr. ing. K.E. Orie-Vreugdenhil	
Vrijgave	Mevr. M. Kortlever-Boer MSc	

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	5
1.1 AANLEIDING	5
1.2 DOELSTELLING	5
1.3 DESKUNDIGHEID	5
1.4 KWALITEITSBORGING.....	5
1.5 VERANTWOORDING	5
2. PROJECTGEGEVENS EN WERKZAAMHEDEN	6
2.1 PROJECTGEBIED	6
2.2 WERKZAAMHEDEN	7
2.3 PLANNING.....	8
3. AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN EN ONDERZOEK	9
3.1 RESULTATEN UITGEVOERDE ONDERZOEKEN	11
3.2 GEBRUIK VAN VRIJSTELLINGEN OF GEDRAGSCODES	20
3.3 MOGELIJKE OVERTREDINGEN WET NATUURBESCHERMING.....	22
4. MAATREGELEN	24
4.1 MITIGERENDE MAATREGELEN	24
4.2 SPECIFIEK DEELGEBIED 1: ROTONDE 1, VAK 3 EN OVERKANT VAK 3, KM 3.3 TOT KM 4.4	32
4.3 SPECIFIEK DEELGEBIED 2: DUKER 38D04	32
4.4 SPECIFIEK DEELGEBIED 3: BRUG 38D18	32
4.5 SPECIFIEK DEELGEBIED 4: VAK 5, VAK 6, VAK 8 EN VAK 9.....	33
4.6 SPECIFIEK DEELGEBIED 5: N214/N216.....	33
4.7 SPECIFIEK DEELGEBIED 6: VAK 14	33
4.8 SPECIFIEK DEELGEBIED 7: MINKELOOS	33
4.9 COMPENSERENDE MAATREGELEN	33
4.10 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL.....	33
5. EFFECTANALYSE.....	34
5.1 EFFECT OP DE BESCHERMDE ELEMENTEN	34
5.2 EFFECT OP DE STAAT VAN INSTANDHOUDING.....	34
5.3 CUMULATIEVE EFFECTEN.....	38
6. WETTELIJK BELANG EN ALTERNATIEVENAFWEGING	39
6.1 WETTELIJK BELANG	39
6.2 ALTERNATIEVENAFWEGING.....	40
7. ONTHEFFINGSAANVRAAG	41
 BIJLAGEN (2 T/M 9 EN 12 WORDEN SEPARAAT TOEGESTUURD):	
1. REGIONALE SITUATIEKAART	
2. HUIDIGE VERLICHTING TRACÉ N214	
3. PLANNING WERKZAAMHEDEN	
4. RAPPORTAGES ECOLOGISCHE QUICKSCANS	
5. RAPPORTAGES SOORTGERICHTE ONDERZOEKEN	
6. LICHTBEREKENINGEN, NOTITIE EN TEKENING KRUISING N214/N216	
7. KAARTEN AANGETROFFEN BESCHERMDE ELEMENTEN	
8. VERSPREIDINGSKAART HEIKIKKER 2009-2018 ALBLASSERWAARD	
9. VERSPREIDINGSONDERZOEK GROTE MODDERKUIPER WATERSCHAP RIVIERENLAND 2013 EN 2016	
10. SOORTBESCHRIJVINGEN	
11. WETTELIJKE EN BESTUURLIJKE KADERS NATUURBESCHERMING	
12. MACHTIGING ONTHEFFINGSAANVRAAG	

1. INLEIDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. te Berkel en Rodenrijs heeft van Provincie Zuid-Holland opdracht gekregen voor het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming, ten behoeve van diverse grootonderhoud werkzaamheden aan de N214, het kappen van een aantal bomen en dempen van watergangen langs de N214. De machtiging voor het aanvragen van de ontheffing is opgenomen in bijlage 12. Het onderhavige activiteitenplan dient als onderbouwing van de ontheffingsaanvraag.

1.1 AANLEIDING

De aanleiding tot het aanvragen van de ontheffing en het opstellen van bijbehorend activiteitenplan zijn de uit te voeren werkzaamheden in het projectgebied en de aanwezigheid van een mogelijk essentiële vliegroute van vleermuizen, nesten van buizerd en roek en voortplantings- en rustplaatsen van heikikker en de grote modderkruiper. Door de werkzaamheden worden verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden. Hiervoor is het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

1.2 DOELSTELLING

Met behulp van het onderhavige activiteitenplan kan een ontheffing op de Wet natuurbescherming worden aangevraagd bij provincie Zuid-Holland (uitvoerende instantie: Omgevingsdienst Haaglanden). In het activiteitenplan wordt een nadere toelichting gegeven op diverse onderdelen die juridisch of procedureel noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de ontheffingsaanvraag.

1.3 DESKUNDIGHEID

De medewerkers van de afdeling Ecologie van VanderHelm Milieubeheer B.V. voldoen aan tenminste één van de door het Ministerie van Economische zaken genoemde voorwaarden en zijn daarmee gekwalificeerd als deskundige, zie box 1.

Box 1: Deskundigheid

Het Ministerie verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals de Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of soortenbescherming.

1.4 KWALITEITSBORGING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is lid van het 'Netwerk Groene Bureaus (NGB) - Brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging'. De werkzaamheden die door VanderHelm Milieubeheer B.V. worden uitgevoerd zijn gebaseerd op het door de NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010).

VanderHelm Milieubeheer B.V. is VCA** (versie 2008/05) gecertificeerd.

Onderhavig project is uitgevoerd in overeenstemming met het kwaliteitssysteem van VanderHelm Milieubeheer B.V.. Dit kwaliteitssysteem is gecertificeerd conform de norm ISO 9001:2015.

1.5 VERANTWOORDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van het opgestelde document.

2. PROJECTGEGEVENS EN WERKZAAMHEDEN

Het project betreft grootonderhoud aan de N214 waarbij een aantal bomen worden gekapt, kunstwerken worden aangepast, enkele rotondes worden aangepast of aangelegd en watergangen worden gedempt. Het project kan worden verdeeld in twee onderdelen: 'N214A+B Groot onderhoud en verbetering verkeersveiligheid' en 'N214/N216 Capaciteitsuitbreiding gelijkvloerse kruising'.

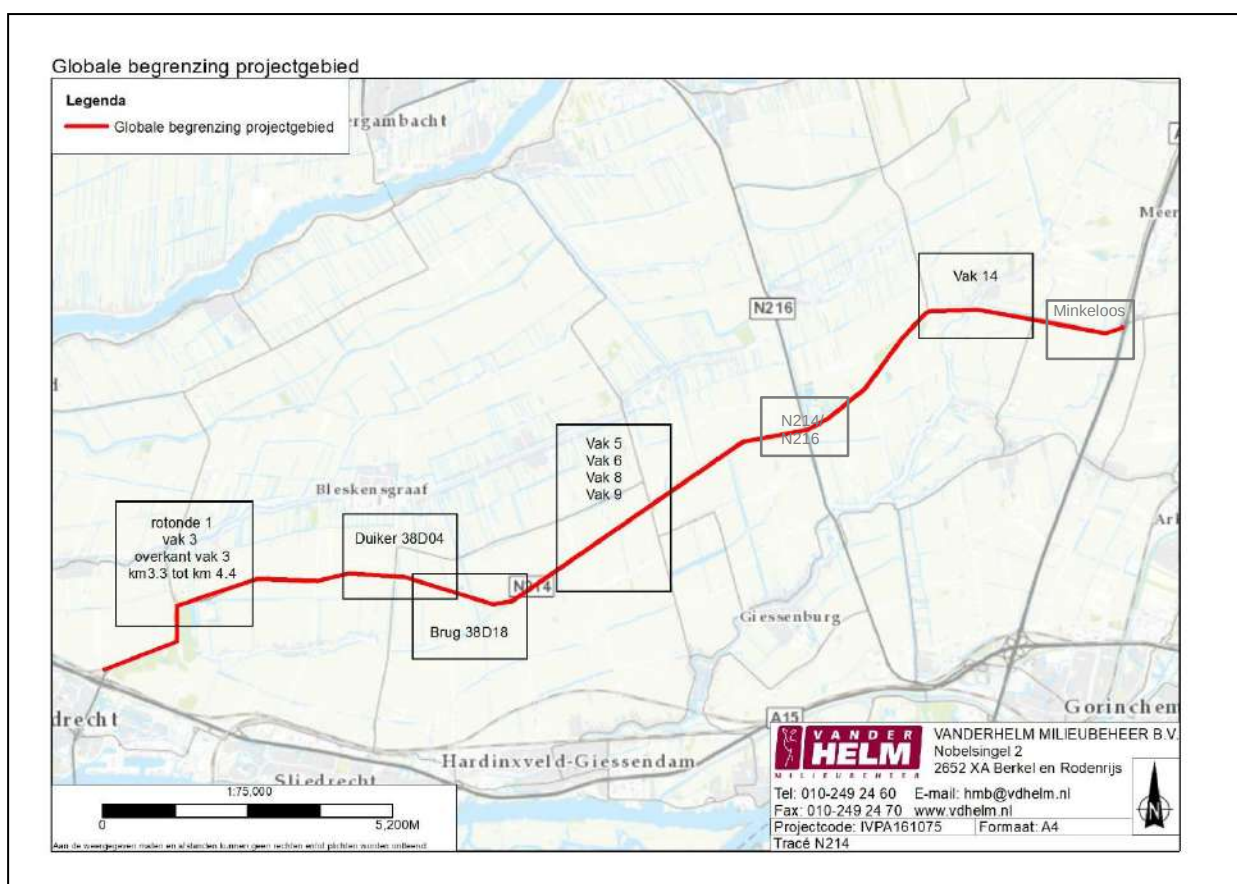
2.1 PROJECTGEBIED

Het projectgebied bestaat uit het tracé N214 tussen de A15 ter hoogte van Papendrecht en de A27 ter hoogte van Noordeloos. Binnen het projectgebied, de N214, vallen de bermen en watergangen aan weerszijde van de N214, een aantal bomen en struiken langs de N214 en kunstwerken in de vorm van duikers en bruggen. Het project is opgesplitst in 7 deelgebieden (zie afbeelding 1).

De omgeving van het projectgebied bestaat uit agrarisch landschap: weilanden met koeien. In de directe omgeving van het projectgebied liggen enkele natuurgebieden/recreatiegebieden zoals het Alblasserbos, Kraaienbos met plas en Slingelandse plassen. De begrenzing van het projectgebied wordt weergegeven in afbeelding 1 en voor de regionale ligging wordt verwezen naar bijlage 1.

Tabel 1: Gegevens projectgebied

Projectgebied:	Tracé N214 tussen A15 (Papendrecht) en de A27 (Noordeloos)
Straat:	N214
Plaats:	Oud-Alblas, Papendrecht, Wijngaarden, Bleskensgraaf, Molenaarsgraaf, Ottoland, Noordeloos en Goudriaan.
Gemeente:	Papendrecht, Molenwaard en Giessenlanden
Provincie:	Zuid-Holland
Kilometerhok (Rijksdriehoekscoördinaten):	X: 108 t/m 123 Y: 428 t/m 134

Afbeelding 1: Globale begrenzing projectgebied met een rode lijn en relevante deelgebieden zwart omlijnd (Bron: Bingmaps).

2.2 WERKZAAMHEDEN

De status van het ontwerp is 'Definitief' en aldus vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Provinciale Staten.

Alle maatregelen aan de N214 (inclusief de kruising N214/N216) worden gelijktijdig in één project uitgevoerd. Het project bestaat uit de volgende onderdelen:

- Het groot onderhoud aan al het bestaande asfalt en het vervangen van het wegmeubilair (geleiderails, verlichting, bewegwijzering, bebording etc.).
- Het versterken van de wegbermen en het aanbrengen van vluchthavens i.v.m. de verkeersveiligheid.
- Het vervangen van de duikers onder de weg (N214) en onderhoud aan kunstwerken of vervanging daarvan (m.n. bruggen).
- Het verbreden van een bestaand fietspad aan de noordzijde van de N214 tussen de A15 en de N481 Peilmolenweg i.v.m. met name verkeersveiligheid.
- Het ombouwen van de bestaande enkelstrooksrotonde bij de kruising N214/N481 naar een turborotonde i.v.m. verkeersveiligheid en doorstroming.
- Het weghalen en/of combineren van bestaande perceelaansluitingen op de N214 Hoofdrijbaan i.v.m. verkeersveiligheid.
- Het uitbreiden van N214/N216 Gelijkvloerse kruising: de kruising wordt geregeld met een nieuwe VerkeersRegelInstallatie (hierna: VRI) er worden extra opstelstroken aangelegd en deze worden ook verlengd. Daarnaast worden op de kruising in alle richtingen R-net-haltes aangelegd. De ingreep wordt gedaan in verband met de veel te lage capaciteit op dit moment. Na aanleg moet de lokale doorstroming sterk verbeteren. Bij deze kruising wordt een nieuw OV-overstappunt gerealiseerd waardoor de bereikbaarheid per OV van de Alblasserwaard sterk moet verbeteren.
- Het vervangen van de voorrangskruising bij de aansluiting N214/Gorissenweg (te Noordeloos) door een enkelstrooksrotonde i.v.m. de verkeersveiligheid.
- Het vervangen van de voorrangskruising bij de aansluiting N214/Middenweg (aansluiting van dorpskern Hoornaar) door een enkelstrooksrotonde i.v.m. de verkeersveiligheid.
- Het verplaatsen van de aansluiting N214/Minkeloos richting het westen om meer afstand te creëren tussen de A27/Ovonde en de aansluiting Minkeloos. Dit heeft te maken met de verkeersveiligheid.

Aanpassen verlichting kruising N214/N216

Langs de het hele tracé zijn momenteel alleen de aanwezige kruispunten verlicht. De situatie van de huidige verlichting is opgenomen in bijlage 2. Tussen de aanwezige kruispunten is de N214 niet verlicht en daarmee donker.

In de nieuwe situatie zal de lichtsituatie langs de N214 niet veranderen, met uitzondering van het kruispunt N214/N216. Omdat deze kruising qua omvang wordt uitgebreid zal tevens de verlichting aangepast moeten worden om een veilige situatie te kunnen waarborgen. De kruising wordt uitgebreid, een aantal rijbanen wordt verbreed en het kruispunt wordt vergroot. In het nieuwe ontwerp moeten de bestaande lichtmasten naast de rijbaan worden verwijderd en worden nieuwe lichtmasten geplaatst. Het fietspad nabij de onderdoorgang en de onderdoorgang zelf dienen ook voorzien te worden van verlichting. Uitgangspunt bij de nieuwe lichtsituatie is dat aanwezige mogelijk essentiële (alternatieve) vliegroutes van vleermuizen functioneel blijven en niet worden verstoord door een grotere mate van verlichting.

2.3 PLANNING

De realisatie van het project start (naar verwachting) in 2022. De doorlooptijd betreft circa 2 jaar. De exacte startdatum is afhankelijk van het verloop van de grondverwerving (of eventuele onteigeningsprocedure en van het feit dat andere projecten in de regio eerst zullen moeten zijn afgerond alvorens het onderhavige project kan worden gestart. De globale conceptplanning van de werkzaamheden is opgenomen in bijlage 3. Deze kan nog wijzigen naar aanleiding van diverse (onvoorziene) omstandigheden. Bij wijzigingen in de planning zal echter te alle tijden rekening worden gehouden met de kwetsbare perioden van aanwezige (zwaarder beschermde) diersoorten en de maatregelen zoals opgenomen in hoofdstuk 4.

De werkvolgorde die in grote lijnen wordt aangehouden:

- Bouwrijp maken: verwijderen van asfalt en op zeer beperkte schaal kappen van bomen (later te herplanten).
- Het eerst graven van nieuwe watergangen en het vervolgens dempen van bestaande watergangen (om de doorstroming van het water te garanderen).
- Aanbrengen voorbelasting of palenfundering (laatste in geval van de N214/N216 Kruising).
- Het aanbrengen van de wegfundering of bakkenconstructie (laatste in geval van de N214/N216 Kruising).
- Het aanbrengen van wegverhardingen (asfalteren). Voor het asfaltonderhoud geldt dat het asfalt wordt verwijderd en daarna gerecycled weer wordt aangebracht. Dit asfaltonderhoud gebeurt binnen het bestaande wegprofiel.
- Het aanbrengen van wegmeubilair en VRI.
- Tot slot kan alles weer in gebruik worden genomen en wordt het project opgeleverd.

3. AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN EN ONDERZOEK

Door VanderHelm Milieubeheer B.V. zijn langs het tracé N214 diverse ecologische quickscans en soortgerichte onderzoeken uitgevoerd. Vanwege tussentijdse wijzigingen in de scope van het project en de uit te voeren werkzaamheden zijn meerdere (aanvullende) onderzoeken gedaan. Onderstaande onderzoeken geven gezamenlijk een beeld van de aanwezige beschermde elementen van zwaarder beschermde diersoorten in het gehele projectgebied. Naar aanleiding van deze onderzoeken is alleen vervolg gegeven aan de relevante locaties die onderdeel zijn van de definitieve scope van onderhavig project.

Ecologische quickscans

- VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk IVPA160765, d.d. 15 juli 2016: Ecologische quickscan tracé N214 tussen de A15 en de A27 in de Alblasserwaard.
- VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20170446, d.d. 20 april 2017: Ecologische quickscan kruising N214-N216 te Goudriaan.
- VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20171584, d.d. 13 november 2017: Ecologische quickscan groot onderhoud 3 kruispunten ter hoogte van Gorissenweg, Middenweg en Minkeloos te Noordeloos.

Soortgerichte onderzoeken

- VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk IVPA161075, d.d. 23 november 2017: Soortgericht onderzoek vleermuizen, vissen, vogels en heikikker tracé N214 tussen de A15 en de A27 in de Alblasserwaard.
- VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20170446, d.d. 23 november 2017: Soortgericht onderzoek vleermuizen, grote modderkruiper, vogels en heikikker kruising N214-N216 te Goudriaan.
- VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20171584, d.d. 14 augustus 2018: Soortgericht onderzoek naar grote modderkruiper, rugstreeppad en heikikker ter hoogte van de Middenweg en Minkeloos te Noordeloos.

Het onderzoek naar vleermuizen is in het najaar van 2016 van start gegaan. Hierbij is nog gebruik gemaakt van het vleermuisprotocol 2013. Het onderzoek naar vleermuizen in 2017 is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017. De overige onderzoeken zijn uitgevoerd conform:

- Grote modderkruiper: Soortenstandaard (2014) en het BIJ12 Kennisdocument (2017);
- Heikikker: Soortenstandaard (2014) en het BIJ12 Kennisdocument (2017);
- Rugstreeppad: Soortenstandaard (2014) en het BIJ12 Kennisdocument (2017);
- Buizerd: BIJ12 Kennisdocument (2017);
- Roek: Soortenstandaard (2014);
- Boomvalk & Ransuil: conform de gestandaardiseerde BMP-Methode van SOVON.

Uitgesloten soorten

Op basis van bovenstaande onderzoeken zijn beschermde elementen van de boomvalk en de rugstreeppad uitgesloten binnen het projectgebied. De volledige rapportages van de ecologische quickscans en de soortgerichte onderzoeken, met daarbij een onderbouwing van de gehanteerde methodes, zijn opgenomen in bijlagen 4 en 5.

Tijdens het opstellen van onderhavig activiteitenplan is geconstateerd dat in de rapporten van de uitgevoerde soortgerichte onderzoeken naar vleermuizen in het projectgebied per abuis niet is vermeld waarom beschermde elementen van de rosse vleermuis op voorhand kunnen worden uitgesloten in het projectgebied en deze soort derhalve niet is meegenomen tijdens het soortgericht onderzoek. De rosse vleermuis is zeldzaam in de Alblasserwaard. Uit de NDFF en waarneming.nl komt naar voren dat in de Alblasserwaard geen verblijfplaatsen van rosse vleermuizen bekend zijn. Wel zijn enkele waarnemingen van overvliegende rosse vleermuizen in de Alblasserwaard bekend. Het gaat hier met name om de westkant van de Alblasserwaard rondom de dorpen Alblasserdam, Oud-Alblas, Bleskensgraaf en Wijngaarden. Naar alle waarschijnlijkheid betreffen dit dieren die afkomstig zijn uit het Kralingse bos en omgeving. Tijdens het soortgericht onderzoek naar vleermuizen (VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk kenmerk IVPA161075, d.d. 23 november 2017 en VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20170446, d.d. 23 november 2017) is slechts twee keer een hoog overvliegende rosse vleermuis waargenomen, welke geen binding had met het projectgebied. Rosse vleermuizen kunnen grote afstanden afleggen vanaf de verblijfplaats naar de foerageergebieden, welke ze vaak in een rechte lijn afleggen. Op basis van deze gegevens kan aanwezigheid van beschermde elementen van de rosse vleermuis in het projectgebied worden uitgesloten.

Lichtberekeningen

Door Tauw B.V. zijn ten behoeve van aanwezige mogelijk essentiële vliegroutes van vleermuizen ter plaatse van de kruising N214/N216 lichtberekeningen uitgevoerd voor de openbare weg en de (fiets)onderdoorgang en zijn een toelichtende notitie en tekening (ontwerp) opgesteld:

- Lichtberekening openbare weg: Tauw B.V., kenmerk DL01-1260742XSO-V04, d.d. 21-03-2019
- Lichtberekening (fiets)onderdoorgang: Tauw B.V., kenmerk DL03-1260742XSO-V02, d.d. 27-02-2019
- Notitie: Tauw B.V., kenmerk N006-1260742XSO-V03, d.d. 21-03-2019
- Ontwerp: Tauw B.V., projectnummer 1260742, tekeningnummer: 23, Project: N214/N216 Gelijkvloerse kruising, Onderdeel: Openbare verlichting, d.d. 21-03-2019
- Ontwerp: Tauw B.V., projectnummer 1260742, tekeningnummer: 23, Project: N214/N216 Gelijkvloerse kruising, Onderdeel: Openbare verlichting, d.d. 21-08-2019

De uitgevoerde lichtberekeningen, notitie en het ontwerp zijn opgenomen in bijlage 6 (6-1 t/m 6-4). Het verlichtingsontwerp (bijlage 6-4) is aangepast ten opzichte van het ontwerp van 21-03-2019, ten gunste van de aanwezige mogelijk essentiële vliegroute van vleermuizen. De lantaarnpalen zijn verplaatst van de west- naar de oostkant van het fietspad, zodat de (reeds geringe) lichtuitstraling van de vliegroute af wordt gericht. De lichtberekening is hier niet op aangepast. Op de bijgevoegde lichtberekening van de (fiets)onderdoorgang (bijlage 6-2) is te zien dat de lichtuitstraling niet tot aan de te behouden vliegroute rijkt. Het verplaatsen van de lichtmasten naar de oostzijde van de weg zal de uitstraling nog verder beperken.

Aanvullend onderzoek heikikker en grote modderkruiper

Voor de heikikker en grote modderkruiper is door VanderHelm Milieubeheer B.V. een advies opgesteld met betrekking tot de uit te voeren mitigerende maatregelen, in de vorm van een briefrapport (VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20171584, d.d. 26-02-2019). Dit briefrapport is verouderd en derhalve niet relevant voor onderhavig activiteitenplan. Naar aanleiding van het rapport is door mevr. ing. T. Deugd en dhr. ing. J. van Bussel op 12-03-2019 echter wel een aanvullende inspectie uitgevoerd voor het in kaart brengen van de verschillende habitattypen binnen het leefgebied van grote modderkruiper en de verbondenheid van de verschillende watersystemen ter plaatse van de Middenweg/Minkeloos. Door de waterdiepten en slibdiktes te meten is de aanwezigheid van geschikte delen voor voortplanting en overwintering van de grote modderkruiper ter plaatse van de te vergraven sloten in kaart gebracht. Door de opdrachtgever is de exacte omvang van de te vergraven watergangen, die leefgebied van de heikikker en grote modderkruiper betreffen, aangeleverd. Met beide gegevens is de mitigatieomvang voor de heikikker en grote modderkruiper specifiek in kaart gebracht. Naar aanleiding van de resultaten van het aanvullende onderzoek is de mitigatieomvang bepaald en zijn de specifiek te nemen maatregelen opgesteld. Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

Monitoring 2020

In aanvulling op de reeds uitgevoerde ecologische onderzoeken wordt in 2020 een monitoringsonderzoek uitgevoerd naar vleermuizen en broedvogels. Dit wordt uitgevoerd, op relevante locaties, om op de hoogte te blijven van de stand van zaken qua ecologie in het gebied, daar vleermuizen en vogels zich in de loop der tijd mogelijk verplaatsen naar andere verblijfslocaties. Daarnaast wordt op de hoogte gebleven van het actuele gebruik van de aangetroffen mogelijk essentiële vliegroute van de vleermuizen in het projectgebied. Afhankelijk van de resultaten van het monitoringsonderzoek kunnen mitigerende maatregelen, indien niet meer doeltreffend, worden aangepast in overleg met een deskundig ecooloog.

3.1 RESULTATEN UITGEVOERDE ONDERZOEKEN

Uit de uitgevoerde onderzoeken is gebleken dat in het projectgebied rekening gehouden dient te worden met de aanwezigheid van buizerd, vleermuizen, heikikker, grote modderkruiper, categorie 5 vogels met voldoende alternatief, algemene broedvogels en algemene grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vissen. In tabel 2 wordt per soort(groep) weergegeven welke en op welke locaties beschermde elementen ter plaatse van het hele tracé aanwezig zijn. Per beschermd element is met en * aangegeven als deze niet fysiek worden aangetast door de werkzaamheden.

Tabel 2: Aangetroffen/te verwachten beschermde elementen

Soort(groep)	Aangetroffen/verwacht	Deelgebied	Beschermde element
Vleermuizen			
Ruige dwergvleermuis	Aangetroffen	Deelgebied 2	3 Paarverblijfplaatsen in bomen*
Gewone dwergvleermuis	Aangetroffen	Deelgebied 4	2 Paarverblijfplaatsen in bomen*
Ruige dwergvleermuis	Aangetroffen	Deelgebied 4	3 Paarverblijfplaatsen in bomen*
Ruige dwergvleermuis	Aangetroffen	Deelgebied 5	2 Paarverblijfplaatsen in een elektriciteitshuisje
Gewone- en ruige dwergvleermuis en baardvleermuis	Aangetroffen	Hele tracé N214	Mogelijk essentiële vliegroute
Vogels			
Buizerd	Aangetroffen	Deelgebied 2	3 Nesten*
Buizerd	Aangetroffen	Deelgebied 3	4 Nesten*
Buizerd	Aangetroffen	Deelgebied 4	3 Nesten*
Roek	Aangetroffen	Deelgebied 3	1 Nest*
Roek	Aangetroffen	Deelgebied 6	5 Nesten*
Categorie 5 vogels, met voldoende alternatief	Aangetroffen	Bomen en struiken, langs het tracé	Nesten
Algemene broedvogels	Aangetroffen en verwacht	Bomen en struiken, langs het tracé	Nesten
Vissen			
Grote modderkruiper	Aangetroffen	Deelgebied 5	Voortplantings- en rustplaatsen en mogelijk overwinteringsplaatsen
Grote modderkruiper	Aangetroffen	Deelgebied 7	Voortplantings- en rustplaatsen en mogelijk overwinteringsplaatsen
Amfibieën			
Heikikker	Aangetroffen	Deelgebied 1	Voortplantings- en rustplaatsen en mogelijk overwinteringsplaatsen
Heikikker	Aangetroffen	Deelgebied 2	Voortplantings- en rustplaatsen en mogelijk overwinteringsplaatsen*
Heikikker	Aangetroffen	Deelgebied 5	Voortplantings- en rustplaatsen en overwinteringsplaatsen
Overige soorten			
Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	Verwacht	Bomen, struiken, bermen en watergangen	Verblijfplaatsen vrijgestelde soorten (zie paragraaf 3.2).

* Deze elementen worden niet fysiek aangetast door de werkzaamheden.

De exacte locaties van de beschermde elementen per soortgroep zijn opgenomen in de rapportages van de uitgevoerde onderzoeken. Een groot deel van de aangetroffen beschermde elementen van vleermuizen en vogels wordt niet aangetast/verstoord door de werkzaamheden. Veel bomen, die in eerste instantie gekapt zouden worden ten behoeve van onderhavig project, zijn na het uitvoeren van de soortgerichte onderzoeken buiten de scope geplaatst en zijn derhalve geen onderdeel meer van onderhavig activiteitenplan. Voor het kappen van deze bomen wordt een separaat traject gevolgd, met, wanneer kappen nodig blijkt, een separate ontheffingsaanvraag. Alle aangetroffen beschermde elementen zijn geprojecteerd op de huidige en vigerende situatietekeningen van het projectgebied. Deze kaarten zijn toegevoegd in bijlage 7.

Door de werkzaamheden van onderhavig project worden de volgende beschermde elementen wel aangetast/verstoord:

- Een mogelijk essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis.
- Voortplantings-, rust- en overwinteringsplaatsen van de heikikker.
- Voortplantings-, rust- en overwinteringsplaatsen van de grote modderkruiper.

In paragraaf 3.1.1 tot en met 3.1.7 wordt per deelgebied (zoals aangegeven in afbeelding 1) alleen toegelicht welke beschermde elementen verloren gaan/verstoord worden door de geplande werkzaamheden van onderhavig project.

De beschermde elementen zoals opgenomen in de situatiekaarten wijken enigszins af van de huidige situatie. De volgende beschermde elementen zijn in de loop der tijd op natuurlijke wijze verloren gegaan, waardoor deze geen onderdeel meer zijn van onderhavig activiteitenplan:

- Tijdens de herfst/winterstorm van 2017/2018 zijn de bomen met daarin paarverblijfplaatsen van de gewone- en ruige dwergvleermuis uit boomvak 6 verloren gegaan. De verblijfplaatsen waren aanwezig in bomen met oude spechtgaten en die nagenoeg dood waren. Door de slechte conditie van de bomen zijn de verblijfplaatsen op een natuurlijke wijze verloren gegaan.
- Tijdens de herfst/winterstorm van 2017/2018 is de aangetroffen nestboom van de ransuil (kruising N214/N216) verloren gegaan. Het nest was aanwezig in een gewone es waarin essentaksterfte was geconstateerd. Door de slechte conditie van de boom is het nest op een natuurlijke wijze verloren gegaan.

Aanvullend veldbezoek grote modderkruiper

Naar aanleiding van de uitgevoerde aanvullende inspectie en de informatie van de opdrachtgever is een volledig beeld ontstaan van het habitat van de grote modderkruiper dat verloren gaat door de werkzaamheden. De resultaten van het veldbezoek zijn op kaarten weergegeven in paragraaf 3.1.1 t/m 3.1.7. Hieronder wordt voor de grote modderkruiper toegelicht welke habitattypen van de soort aanwezig zijn binnen het projectgebied.

Overwinteringshabitat

In de winter zoeken grote modderkruipers diepere en vorstvrije delen in de sloten met een dikke modderlaag op. Overwinteringsplekken zijn ook plekken waar grote modderkruipers perioden van droogte of zuurstofloosheid overbruggen. Deze zijn aanwezig in diepere delen die niet zo snel bevriezen of opdrogen. De watergangen die worden gedempt zijn vrij ondiep. Op sommige locaties is echter wel een dikke sliblaag aanwezig. De aanwezigheid van overwinteringshabitat van de grote modderkruiper binnen het projectgebied kan niet geheel worden uitgesloten, maar is tevens niet zeer aannemelijk. Waarschijnlijk bevinden overwinteringslocaties zich in de omgeving van de te dempen sloten. De watergangen fungeren mogelijk wel als migratieroutes tussen voortplantingshabitat en overwinteringshabitat.

Voortplantingshabitat

De watergangen zijn vanwege de geringe diepten wel zeer geschikt als voortplantingsplaats. Door afwezigheid van beschutting zijn diverse wateren sterk zon-beschenen en rijk begroeid met onderwatervegetatie. Zoals in het Kennisdocument Grote modderkruiper genoemd maken deze ondiepe sloten, in agrarische gebieden, die in verbinding staan met de bredere sloten, onderdeel uit van het voortplantingshabitat.

Verbinding watergangen

Tijdens de inspectie is gebleken dat de watergangen ter plaatse van het onderzochte gebied Middenweg/Minkeloos middels een duiker in verbinding staan met elkaar. Ondanks dat ter plaatse van sample nummer 20185 geen e-DNA van de grote modderkruiper is aangetroffen kan de aanwezigheid van de soort hier niet geheel worden uitgesloten. Mogelijk wordt het tracédeel niet gebruikt als voortplantings- of overwinteringshabitat, maar wel als migratieroute. Dit zou de afwezigheid van e-DNA van de soort ten tijde van het onderzoek kunnen verklaren.

3.1.1. DEELGEBIED 1: ROTONDE 1, VAK 3 EN OVERKANT VAK 3, KM 3.3 TOT KM 4.4

In deelgebied 1 gaan een stukje belangrijk foerageergebied van vleermuizen en voortplantings- en rustplaatsen van de heikikker verloren door de werkzaamheden (zie afbeelding 2). In het soortgericht onderzoek naar vleermuizen (VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk IVPA161075, d.d.) is reeds aangegeven dat de te kappen bomen in het tracé, vanwege de geringe omvang, niet van belang zijn voor behoud van de mogelijk essentiële foerageerfunctie in het gebied. In het deelgebied blijven voldoende bomen over om de functie als volwaardig foerageergebied te behouden. In afbeelding 3 is te zien dat in de directe omgeving van de te kappen bomen voldoende bomen blijven staan die kunnen dienen als volwaardig foerageergebied voor vleermuizen.

Berekend is dat op deze locatie 5.479 vierkante meter habitat van de heikikker verloren gaat (zie afbeelding 4). De overige aanwezige beschermde elementen worden niet aangetast door de werkzaamheden. In het gebied dient daarnaast rekening gehouden te worden met zorgplichtmaatregelen (zoals voorkomen van (licht)verstoring van vleermuizen) en de broedperiode van algemene broedvogels.

Afbeelding 2: Beschermde elementen deelgebied 1

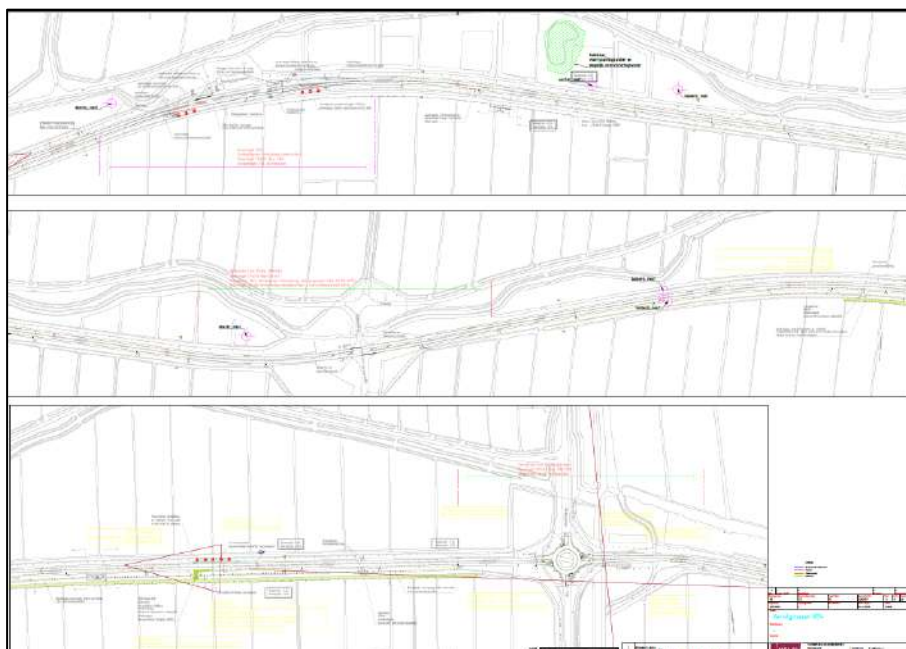
Afbeelding 3: Te kappen bomen (rood gearceerd) i.r.t. hoeveelheid aanwezig groen in de directe omgeving.

Afbeelding 4: Omvang habitat heikikker dat verloren gaat door de werkzaamheden deelgebied 1.

3.1.2 DEELGEBIED 2: DUIKER 38D04

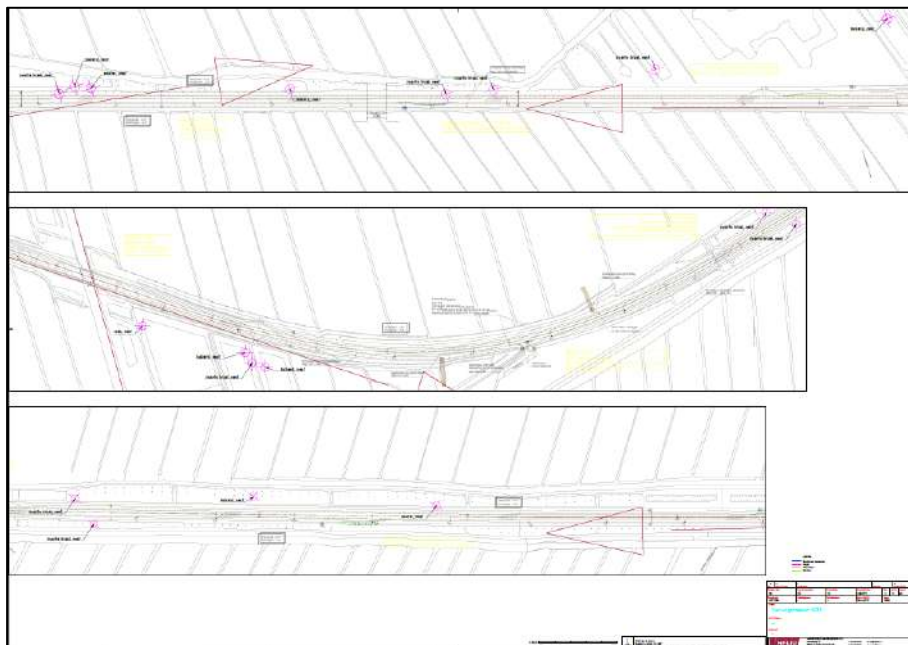
In deelgebied 2 gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaarder beschermde diersoorten verloren (zie afbeelding 5). De aanwezige beschermde elementen worden niet aangetast door de werkzaamheden. In het gebied dient wel rekening gehouden te worden met zorgplichtmaatregelen (zoals voorkomen van (licht)verstoring van vleermuizen en habitat van de heikikker) en de broedperiode van de buizerd en algemene broedvogels.

Afbeelding 5: Beschermde elementen deelgebied 2.

3.1.3 DEELGEBIED 3: BRUG 38D18

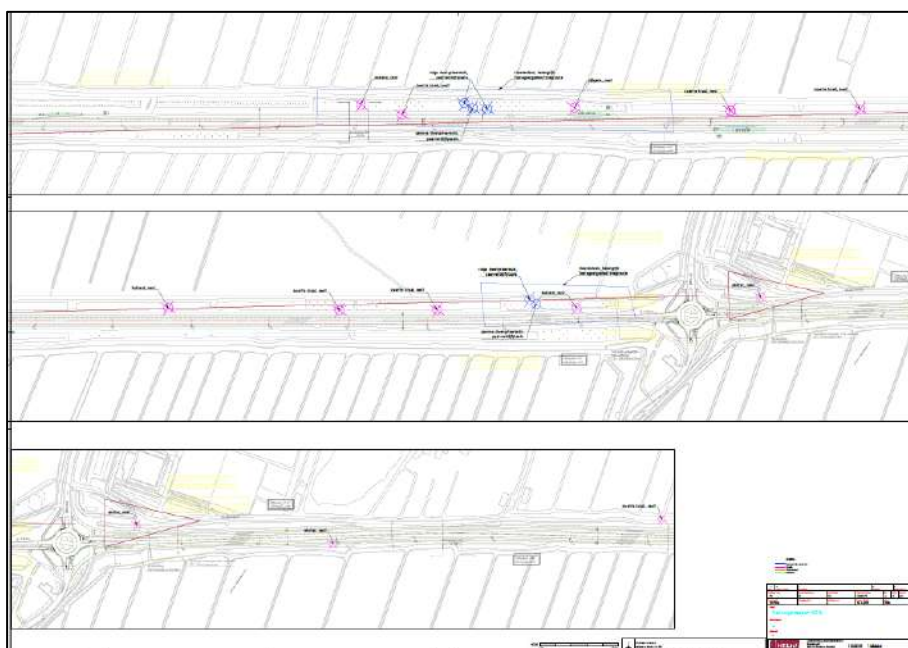
In deelgebied 3 gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaarder beschermde diersoorten verloren (zie afbeelding 6). De aanwezige beschermde elementen worden niet aangetast door de werkzaamheden. In het gebied dient wel rekening gehouden te worden met zorgplichtmaatregelen (zoals voorkomen van (licht)verstoring van vleermuizen) en de broedperiode van de buizerd, roek en algemene broedvogels.

Afbeelding 6: Beschermde elementen deelgebied 3.

3.1.4 DEELGEBIED 4: VAK 5, VAK 6, VAK 8 EN VAK 9

In deelgebied 4 (deel 1 en deel 2) gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaarder beschermde diersoorten verloren (zie afbeeldingen 7 en 8). De aanwezige beschermde elementen worden niet aangetast door de werkzaamheden. In het gebied dient wel rekening gehouden te worden met zorgplichtmaatregelen (zoals voorkomen van (licht)verstoring van vleermuizen) en de broedperiode van de buizerd en algemene broedvogels.

Afbeelding 7: Beschermde elementen deelgebied 4, deel 1.

Afbeelding 8: Beschermd elementen deelgebied 4, deel 2.

3.1.5 DEELGEBIED 5: N214/N216

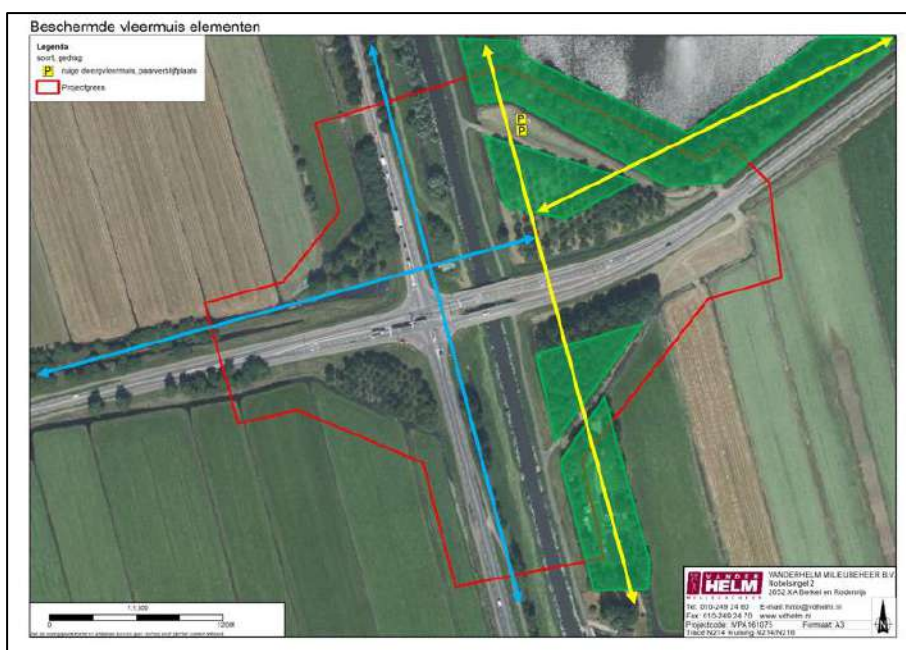
In deelgebied 5 gaan een mogelijk essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis en voortplantings- en rustplaatsen van de heikikker en de grote modderkruiper verloren (zie afbeelding 9).

In het soortgericht onderzoek ter plaatse van de kruising N214/N216 (VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20170446, d.d. 23 november 2017) is in de conclusie opgenomen dat geen essentiële vliegroutes in het projectgebied aanwezig zijn, vanwege de geringe aantallen vleermuizen die er gebruik van maken (veelal slechts één exemplaar per soort per bezoek). De kruising betreft echter een lijnvormig geheel, dat in verbinding staat met het hele tracé N214. Door de werkzaamheden wordt de lijnvormige structuur onderbroken, wat een effect kan hebben op de aanwezige vleermuizen die gebruik maken van de N214. Gezien de essentiële functie van het gehele tracé N214 als vliegroute voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis is het van belang te allen tijde een verbinding te houden. Per veldbezoek ten tijde van het soortgericht onderzoek, ter plaatse van de hele N214, zijn 10-25 gewone dwergvleermuizen, 0-11 ruige dwergvleermuizen en 0-15 baardvleermuizen waargenomen. Derhalve wordt ervan uitgegaan dat de kruising in dit deelgebied tevens een mogelijk essentiële functie heeft in het geheel, ondanks de geringe aantallen vleermuizen die zijn waargenomen tijdens de veldbezoeken van het soortgericht onderzoek op de locatie van de kruising N214/N216.

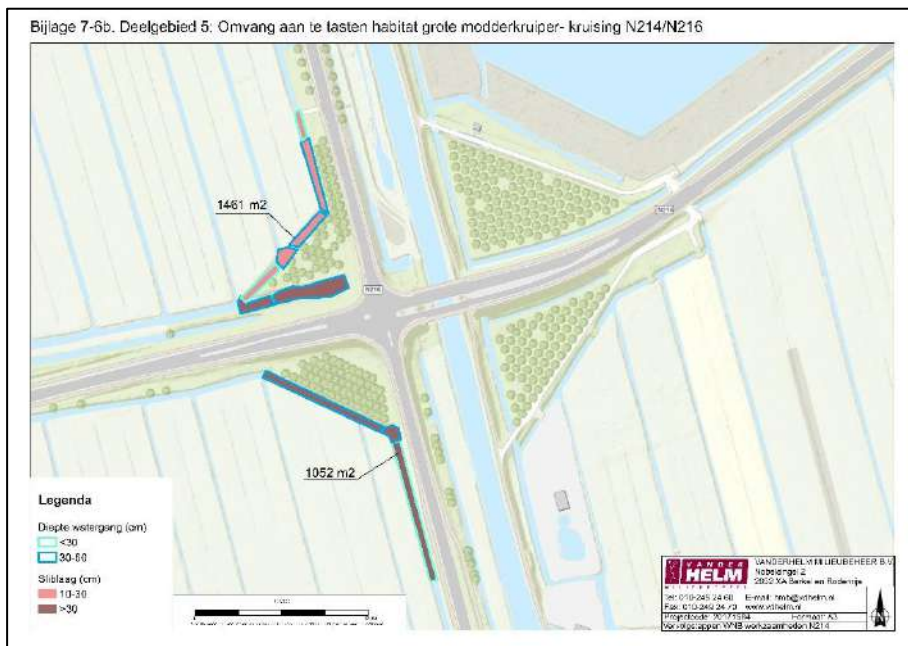
Voor de overzichtelijkheid zijn op afbeelding 10 de beschermde elementen van vleermuizen en in afbeelding 11 de beschermde elementen van de heikikker en de grote modderkruiper die verloren gaan nader verbeeld. Berekend is dat op deze locatie 2.513 vierkante meter habitat van de grote modderkruiper verloren gaat. De overige aanwezige beschermde elementen worden niet aangetast door de werkzaamheden. In het gebied dient daarnaast rekening gehouden te worden met zorgplichtmaatregelen (zoals voorkomen van (licht)verstoring van vleermuizen) en de broedperiode van algemene broedvogels.

Afbeelding 9: Beschermd elementen deelgebied 5.

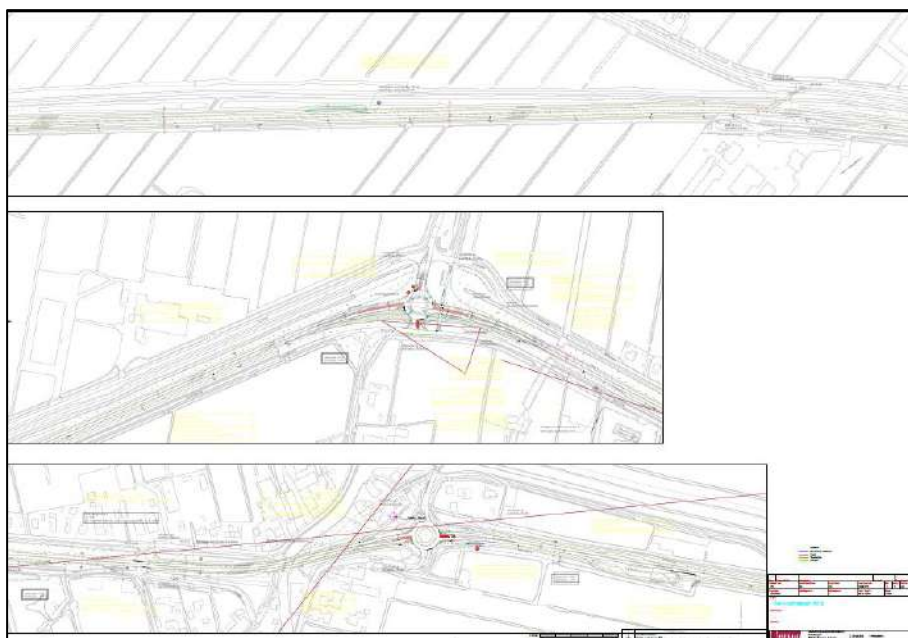
Afbeelding 10: Beschermd elementen vleermuizen. Te behouden groen is groen gearceerd. Fysiek te behouden vliegroutes zijn aangegeven met gele pijlen en vliegroutes die verloren gaan zijn aangegeven met blauwe pijlen.

Afbeelding 11: Omvang habitat grote modderkruiper dat verloren gaat door de werkzaamheden deelgebied 5.

3.1.6 DEELGEBIED 6: VAK 14

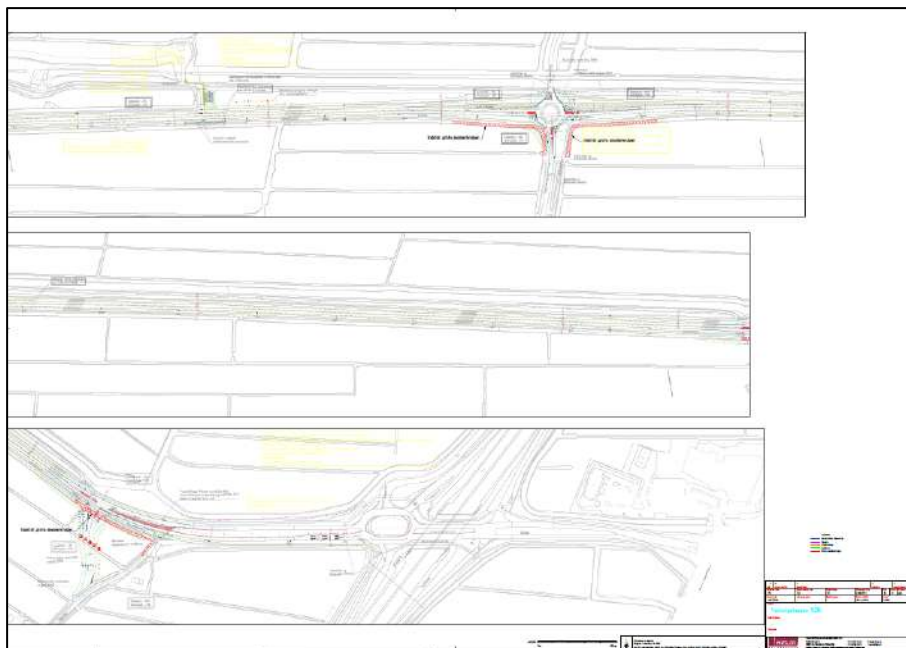
In deelgebied 6 gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaarder beschermde diersoorten verloren (zie afbeelding 12). De aanwezige beschermde elementen worden niet aangetast door de werkzaamheden. In het gebied dient wel rekening gehouden te worden met zorgplichtmaatregelen (zoals voorkomen van (licht)verstoring van vleermuizen) en de broedperiode van de roek en algemene broedvogels.

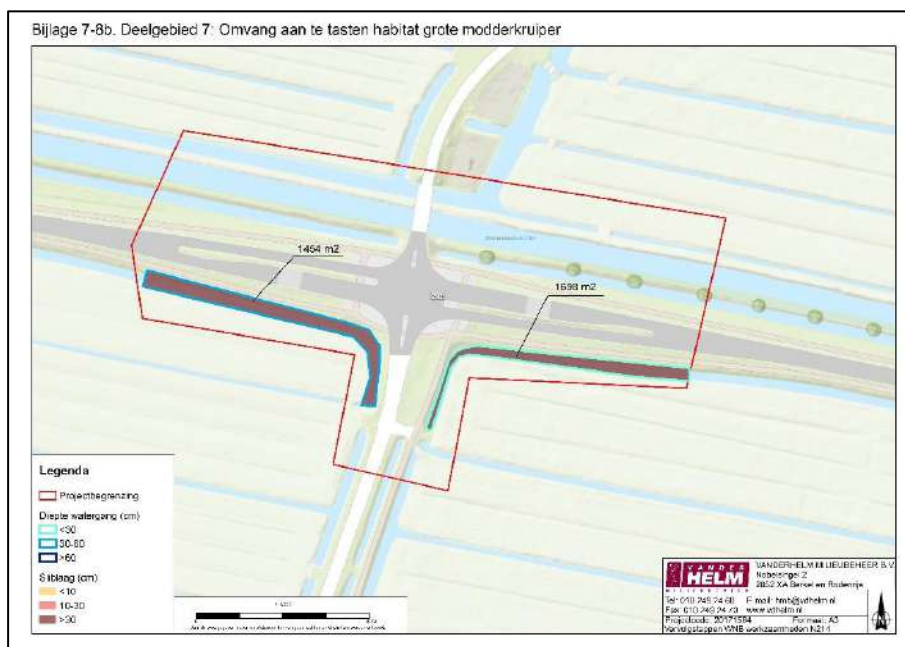
Afbeelding 12: Beschermd elementen deelgebied 6.

3.1.7 DEELGEBIED 7: MINKELOOS

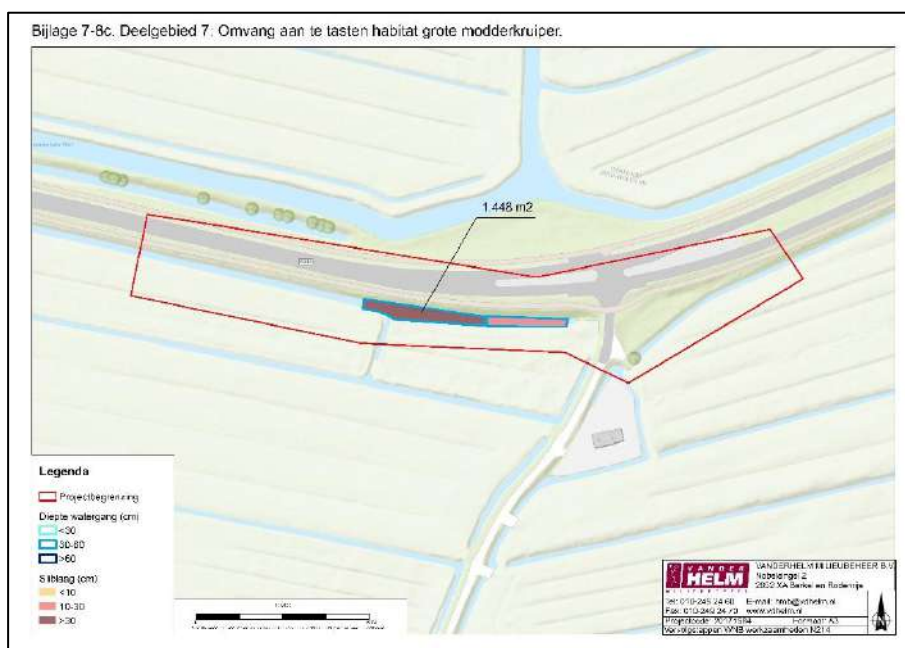
In deelgebied 7 gaan voortplantings- en rustplaatsen van de grote modderkruiper verloren (zie afbeelding 13). Berekend is dat op deze locatie 3152 vierkante meter en 1448 vierkante meter habitat van de grote modderkruiper verloren gaat (zie afbeeldingen 14 en 15). De overige aanwezige beschermde elementen worden niet aangetast door de werkzaamheden. In het gebied dient daarnaast rekening gehouden te worden met zorgplichtmaatregelen (zoals voorkomen van (licht)verstoring van vleermuizen) en de broedperiode van algemene broedvogels.

Afbeelding 13: Beschermde elementen deelgebied 7.

Afbeelding 14: Omvang habitat grote modderkruiper dat verloren gaat door de werkzaamheden deelgebied 7, deel 1.

Afbeelding 15: Omvang habitat grote modderkruiper dat verloren gaat door de werkzaamheden deelgebied 7, deel 2.

3.2 GEBRUIK VAN VRIJSTELLINGEN OF GEDRAGSCODES

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker zijn beschermde inheemse diersoorten die zijn opgenomen in bijlage IV, onderdeel a, van de Habitatrichtlijn. Het opzettelijk doden en opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker betreffen overtredingen van artikel 3.5, Lid 1, en artikel 3.5, Lid 2, van de Wet natuurbescherming. Het opzettelijk vernielen of rapen van eieren van de heikikker betreft een overtreding van artikel 3.5, lid 3, van de Wet natuurbescherming. Het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker betreft een overtreding van artikel 3.5, Lid 4, van de Wet natuurbescherming.

De grote modderkruiper is een beschermde inheemse diersoort die is opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Onder lid 1a is opgenomen dat het verboden is om de grote modderkruiper opzettelijk te doden of te vangen. Onder lid 2b is opgenomen dat het verboden is om vaste voortplantings- of rustplaatsen van de grote modderkruiper opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Gedragscode

De werkzaamheden, groot onderhoud aan de N214, vallen onder de noemer 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting'. Voor zowel Europees als Nationaal beschermde soorten geldt dat werkzaamheden in het kader van 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting' uitgevoerd kunnen worden volgens een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode, mits de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de soorten behouden blijft en een gedragscode voor de betreffende soort beschikbaar is. Voor vleermuizen, grote modderkruiper en heikikker is een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar. Derhalve kunnen de werkzaamheden, met betrekking tot de aanwezigheid van vleermuizen, grote modderkruiper en heikikker, niet onder een gedragscode worden uitgevoerd.

Als de verbodsbepalingen uit de artikelen 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming worden overtreden dient, bij werkzaamheden die in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting worden uitgevoerd, voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV, onderdeel a, van de Habitatrichtlijn en voor soorten die zijn opgenomen in artikel 3.10, een ontheffing te worden aangevraagd voor overtreding van de betreffende verbodsbepalingen.

Vrijstelling

Middels een vrijstellingsregeling kan in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling vrijstelling verleend worden voor nationaal beschermde diersoorten (algemene en laag beschermde kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën). Derhalve hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor deze soorten blijft wel de algemene zorgplicht van kracht. Per provincie wordt een vrijstellingslijst opgesteld. Elke provincie kan ervoor kiezen om verschillende soorten vrij te stellen. In het projectgebied komen geen nationaal beschermde diersoorten voor die niet zijn vrijgesteld door de Provincie Zuid-Holland. Derhalve kunnen de werkzaamheden, met betrekking tot de aanwezigheid van nationaal beschermde soorten, worden uitgevoerd onder de vrijstellingsregeling. Voor deze soorten moet alleen rekening gehouden worden met de zorgplicht.

Vogels met een jaarrond beschermde nest – categorie 2 en 4

Uit de uitgevoerde soortgerichte onderzoeken (VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk IVPA161075, d.d. 23 november 2017; VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk 20170446, d.d. 23 november 2017) is gebleken dat in de omgeving van het projectgebied diverse buizerdnesten en roekennesten aanwezig zijn. Deze nesten zijn jaarrond beschermd, ook als deze niet in gebruik zijn om te broeden. De nesten zelf worden niet verwijderd door de werkzaamheden. Door het uitvoeren van maatregelen kan worden voorkomen dat exemplaren van de buizerd en de roek worden verstoord door de werkzaamheden. Derhalve hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden.

Vogels met een jaarrond beschermd nest – categorie 5 met voldoende alternatief

Uit de uitgevoerde quickscan (VanderHelm Milieubeheer B.V., kenmerk IVPA160765, d.d. 15-07-2016) is gebleken dat in het projectgebied de volgende categorie 5 soorten aanwezig zijn: grote bonte specht, spreeuw, boomkruiper, koolmees en pimpelmees. Voor jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 geldt echter dat als in de omgeving voldoende alternatief aanwezig is, de nesten een gelijke beschermingsstatus hebben als niet-jaarrond beschermde nesten. In dit geval is voor alle aanwezige en te verwachten soorten voldoende alternatief in de omgeving en geldt de bescherming alleen wanneer een broedgeval aanwezig is. Derhalve hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden.

Algemene broedvogels

Er worden niet- jaarrond beschermde nesten verwacht van soorten die in bomen, struiken en watergangen broeden. Hierbij dient te worden gedacht aan soorten als de waterhoen, meerkoeten, fuut, wilde eend, spotvogel, tuinfluiter, fitis, houtduif, tijtjaf, zwartkop, vink, rietzanger en kleine karekiet. De nesten van deze soorten zijn beschermd zolang ze in gebruik zijn om te broeden. De bescherming van deze nesten is geregeld middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De periode dat er de meeste kans is op verstoring van niet- jaarrond beschermde nesten ligt in het voorjaar en de zomer. Als er in deze gevoelige periode wordt gewerkt moet rekening worden gehouden met broedvogels en moeten eventueel maatregelen worden uitgevoerd om verstoring te voorkomen.

In het projectgebied broeden mogelijk algemene broedvogels. In het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting dient bij het overtreden van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming een ontheffing te worden aangevraagd. Het verstoren van broedvogels betreft een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming zijn opgenomen in box 2.

Indien werkzaamheden worden uitgevoerd tijdens het broedseizoen (globaal van maart tot en met augustus) dient door middel van een broedvogelinspectie gecontroleerd te worden of broedende vogels aanwezig zijn. Indien mogelijk kunnen potentiële broedlocaties voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt voor algemene broedvogels om in te broeden. Dit dient te worden beoordeeld door een deskundig ecooloog. Zo kan bij bijvoorbeeld bomen en struiken gekeken worden of een gepaste afstand genomen kan worden, of dat de locatie voor het broedseizoen ongeschikt moet worden gemaakt door bijvoorbeeld het plaatsen van een vogelnet of snoeien van het groen. Door voorafgaand maatregelen te treffen wordt de Wet natuurbescherming niet overtreden en dient dus geen ontheffing te worden aangevraagd voor algemene broedvogels.

Box 2: verbodsbepalingen artikel 3.1, 3.10 en artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming

Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming

- Lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming

- Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te verstoren.
- Lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- Lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. In het in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

3.3 MOGELIJKE OVERTREDINGEN WET NATUURBESCHERMING

Door het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen diverse verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Wet natuurbescherming overtreden worden. Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen kan het overtreden van een aantal verbodsbepalingen voorkomen worden. De uit te voeren mitigerende maatregelen staan beschreven in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 7 wordt beschreven voor welke verbodsbepalingen uiteindelijk een ontheffing aangevraagd dient te worden.

Hieronder worden de mogelijk te overtreden verbodsbepalingen uiteengezet, indien geen aanvullende maatregelen worden getroffen.

Artikel 3.1 van de Wet Natuurbescherming

Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

Door de werkzaamheden worden mogelijk nesten, rustplaatsen en eieren van de buizerd en de roek beschadigd of vernield. Verstoring tijdens gevoelige perioden kan leiden tot het beschadigen of vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren. Bij onderhavig project kan worden voorkomen dat artikel 3.1, lid 2 wordt overtreden door de werkzaamheden.

Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Exemplaren van de buizerd en de roek kunnen worden gestoord wanneer de nesten of rustplaatsen in gebruik zijn tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Daarnaast kunnen exemplaren van de soort worden gestoord als deze moeten uitwijken naar een alternatieve verblijfplaats. Bij onderhavig project kan worden voorkomen dat artikel 3.1, lid 4 wordt overtreden door de werkzaamheden.

Artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming

Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

Door de werkzaamheden worden mogelijk exemplaren van de heikikker gedood wanneer deze aanwezig zijn in de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ten tijde van de werkzaamheden.

Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

Door de werkzaamheden kunnen exemplaren van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker worden verstoord als deze gebruik maken van vliegroutes, foerageergebied, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ten tijde van de werkzaamheden. Daarnaast kunnen exemplaren van deze soorten worden verstoord als deze moeten uitwijken naar alternatieve vliegroutes, foerageergebieden of verblijfplaatsen.

Lid 3: Het is verboden om eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

Eieren van de heikikker kunnen worden vernield als de werkzaamheden worden uitgevoerd tijdens de gevoelige voortplantingsperiode van deze soort.

Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Door de werkzaamheden worden mogelijk vliegroutes, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker beschadigd of vernield. Verstoring tijdens gevoelige perioden of het ontbreken van voldoende alternatieven kunnen leiden tot het beschadigen of vernielen van vliegroutes, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.

Artikel 3.10 van de Wet Natuurbescherming

Lid 1a: Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.

Door de werkzaamheden kunnen exemplaren van de grote modderkruiper worden gedood wanneer deze aanwezig zijn in de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ten tijde van de werkzaamheden.

Lid 1b: Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Door de werkzaamheden worden mogelijk voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de grote modderkruiper beschadigd of vernield. Verstoring tijdens gevoelige perioden of het ontbreken van voldoende alternatieven kunnen leiden tot het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.

4. MAATREGELEN

Om negatieve effecten op de aanwezige beschermde elementen zoveel als mogelijk te voorkomen en daarmee de lokale gunstige staat van instandhouding van de soorten te behouden worden mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen. Mitigerende maatregelen hebben als doel de negatieve effecten op de plaats van de handeling tot een minimum te beperken. Hierbij kan worden gedacht aan het tijdig ongeschikt maken van de aanwezige nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen en het waarborgen van de functionaliteit van deze verblijfplaatsen in zowel de tijdelijke als de definitieve situatie. Compenserende maatregelen worden op een andere locatie getroffen om de effecten op een populatie achteraf te herstellen. Hierbij kan worden gedacht aan het realiseren van nieuw geschikt en permanent leefgebied op een andere locatie.

4.1 MITIGERENDE MAATREGELEN

In het projectgebied dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van vleermuizen, buizerd, roek, algemene broedvogels, heikikker, grote modderkruiper en algemene grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vissen.

Zoals in hoofdstuk 3 reeds aangegeven wordt in 2020 een monitoringsonderzoek uitgevoerd naar vleermuizen en broedvogels. Uit de monitoring kan blijken dat dezelfde beschermde elementen nog steeds aanwezig zijn of juist niet meer aanwezig zijn (door bijvoorbeeld bomen die op natuurlijke wijze verloren gaan, als genoemd in hoofdstuk 3), beschermde elementen zijn verplaatst (zoals buizerd met een andere nestlocatie) of dat nieuwe beschermde elementen worden aangetroffen. Naar aanleiding van deze monitoring worden de mitigerende maatregelen in overleg met een deskundig ecoloog indien nodig aangepast.

Voor de paarverblijfplaatsen van vleermuizen, mogelijk essentiële vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen (met uitzondering van deelgebied 5: N214/N215), nesten van de buizerd, roek en algemene broedvogels en verblijfplaatsen van algemene en vrijgestelde grondgebonden zoogdieren dient rekening gehouden te worden met de broedperiode en zorgplichtmaatregelen. Voor deze beschermde elementen wordt voorkomen dat de Wet natuurbescherming wordt overtreden.

De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd buiten de gevoelige perioden van de aanwezige zwaarder beschermde diersoorten. In tabel 4 is in een natuurkalender weergegeven wat gevoelige perioden zijn van de soorten waarmee rekening dient te worden gehouden. De kleuren in de tabel geven aan wanneer werkzaamheden onder bepaalde voorwaarden kunnen worden uitgevoerd. De weergegeven perioden fungeren als richtlijn. De grenzen kunnen iets verschuiven als gevolg van bijvoorbeeld weersinvloeden. Dit is te bepalen door een deskundige op het gebied van de betreffende soort.

Tabel 4: Natuurkalender

Kwetsbare perioden	Jan	feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Buizerd												
Roek												
Algemene broedvogels												
Vleermuizen, gebruik vliegroute en foerageergebied												
Heikikker												
Grote modderkruiper												
Algemene en vrijgestelde grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vissen												

	Kwetsbare periode, werkzaamheden kunnen niet uitgevoerd worden, behalve als uit een broedvogelinspectie blijkt dat geen broedvogels aanwezig zijn.
	Actieve periode, werkzaamheden kunnen overdag doorgang vinden. Verlichting/belemmering van vliegroutes en verblijfplaatsen in de nacht moet worden voorkomen.
	Kwetsbare periode, werkzaamheden kunnen niet uitgevoerd worden, behalve na ongeschikt maken en wegvangen van dieren voorafgaand aan de betreffende periode.
	Werkzaamheden kunnen doorgang vinden met inachtneming van (zorgplicht) maatregelen en werkzaamheden in het water buiten vorstperiodes.
	Meest geschikte periode voor de uitvoering van de werkzaamheden.

De meest geschikte periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden is per deelgebied verschillend, omdat per deelgebied andere beschermde elementen aanwezig zijn. Hieronder zijn per soortgroep de algemene maatregelen opgenomen. Vervolgens wordt per deelgebied verwezen naar de uit te voeren algemene maatregelen uit paragraaf 4.1.1 t/m 4.1.6., aangevuld met de specifieke maatregelen voor het betreffende deelgebied.

4.1.1 MAATREGELN ALGEMENE BROEDVOGELS

Ten aanzien van algemene broedvogels worden de volgende maatregelen gehanteerd (hiermee wordt voorkomen dat artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming voor algemene broedvogels wordt overtreden):

- Tijdens het broedseizoen worden in principe geen werkzaamheden uitgevoerd. Enkel indien tijdens een controle, uitgevoerd door een deskundig ecooloog, blijkt dat in het projectgebied en de directe omgeving geen broedende vogels of nesten aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden binnen het broedseizoen worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt globaal van 1 maart tot eind augustus. Dit is echter afhankelijk van weersinvloeden en de vogelsoorten die in het projectgebied worden verwacht. De duur van het broedseizoen kan worden bepaald door een deskundig ecooloog.
- Indien tijdens de werkzaamheden nesten van vogels worden aangetroffen, worden de werkzaamheden direct gestopt en wordt contact opgenomen met een deskundig ecooloog. Vervolgens wordt gehandeld conform box 2.
- Ter voorkoming van het aantrekken van oeverzwaluwen worden in de periode van april tot en met september voorkomen dat steile zandwanden in het gebied aanwezig zijn. Steile wanden dienen te worden afgevlakt of afgedekt met bijvoorbeeld wegendoek.

Box 3: Werkwijze bij aanwezigheid van broedende vogels

- De opdrachtgever en uitvoerder worden op de hoogte gebracht van de locatie.
- Via de uitvoerder wordt het personeel op de locatie op de hoogte gebracht.
- Na het markeren worden de nesten niet meer gestoord.
- Het nest wordt na het ontdekken gevolgd (monitoren). Hierbij wordt gelet op aanwezigheid van broedende of alarmerende ouders. Het monitoren gebeurt van een afstand met behulp van verrekijker (telescoop).
- Gedurende de broedperiode mag in de directe omgeving van het nest niet gewerkt worden. De afstand en periode worden per situatie door een deskundige bepaald.
- Nadat de jonge kuikens het nest hebben verlaten wordt doorgaans het nest niet meer gebruikt. Na het verlaten van het nest kunnen de werkzaamheden hervat worden.

4.1.2 MAATREGELN BUIZERD

- Alle bomen met buizerdnesten in het projectgebied blijven behouden.
- Werkzaamheden binnen een verstoringafstand van 75 meter rondom een nestlocatie van een buizerd worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van de soort. Het broedseizoen van de buizerd loopt globaal van februari tot en met augustus. Hiermee wordt voorkomen dat artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming voor de soort wordt overtreden.

4.1.3 MAATREGELN ROEK

- Alle bomen met roekennesten in het projectgebied blijven behouden.
- Werkzaamheden binnen een verstoringafstand van 75 meter rondom een nestlocatie van een roek worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van de soort. Het broedseizoen van de roek loopt globaal van februari tot en met juli. Hiermee wordt voorkomen dat artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming voor de soort wordt overtreden.

4.1.4 MAATREGELN HEIKIKKER

In het Kennisdocument Heikikker (BIJ12, 2017) is opgenomen dat als het gebied slechts een zeer gering aantal heikikkers herbergt en deel uitmaakt van een gebied met veel heikikkers, proportioneel gehandeld moet worden. Hierbij kan gedacht worden aan kwaliteitsverbetering van bestaand gebied.

In het projectgebied zijn op drie locaties heikikkers aangetroffen. Op één van de locaties wordt daadwerkelijk leefgebied aangetast. Het aanwezige leefgebied van de heikikker in het projectgebied maakt onderdeel uit van een zeer omvangrijk geschikt leefgebied van de soort in de omgeving. Uit onderzoek door Arvalis Natuur & Landschap (Arvalis Natuur & Landschap, 2018) blijkt dat de heikikker wijdverspreid over de Alblasserwaard voorkomt en dat derhalve veel geschikt leefgebied voor de soort in de directe omgeving aanwezig is.

Realisatie alternatief leefgebied

Vanuit het Waterschap Rivierenland wordt geëist dat de watergangen in het projectgebied 1 op 1 worden gecompenseerd, voordat deze worden gedempt. Dit betekent dat voor de heikikker reeds alternatieve watergangen worden gegraven, voordat het huidige leefgebied binnen het projectgebied verloren gaat. Nadat de nieuwe watergangen zijn gegraven worden deze direct functioneel gemaakt als leefgebied voor de heikikker. In afbeelding 16 is een voorbeeld weergegeven hoe het nieuwe functionele leefgebied van de heikikker er in de nieuwe situatie uit moet komen te zien.

Afbeelding 16: Voorbeeld geschikt leefgebied voor de heikikker (Stichting RAVON, 2015).

Voor het functioneel maken van het nieuwe leefgebied voor de heikikker worden de volgende maatregelen gehanteerd:

- Werkzaamheden die invloed hebben op habitat van de heikikker worden uitgevoerd buiten de meest kwetsbare perioden van de soort (voortplantingsperiode loopt globaal van 15 februari tot en met 15 juli en winterrustperiode loopt globaal van oktober tot en met 15 februari). De meest gunstige periode voor het dempen van de huidige watergangen betreft de periode 15 juli tot 1 oktober. Door het uitvoeren van werkzaamheden in deze periode wordt voorkomen dat artikel 3.5, lid 3 (opzettelijk vernielen of rapen van eieren), wordt overtreden door de werkzaamheden.
- Werkzaamheden in watergangen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundig ecoloog, zodat geborgd wordt dat de maatregelen op een juiste manier worden uitgevoerd en exemplaren van de heikikker niet opzettelijk worden gestoord/gedood. Hiermee wordt voorkomen dat artikel 3.5, lid 1 (opzettelijk doden van exemplaren), wordt overtreden door de werkzaamheden.
- Voorafgaand aan het vergraven/dempen van watergangen wordt nieuw leefgebied gerealiseerd door de huidige watergangen aan één kant uit te breiden. De uitbreidingskant wordt dieper ontgraven dan de huidige watergang.
- Aan de uitbreidingskant worden natuurvriendelijke oevers gerealiseerd, zodat diepere en ondiepere waterdelen worden gecreëerd voor voortplanting, maar ook landhabitat voor overwintering.
- Na het realiseren van nieuw leefgebied worden de oorspronkelijke watergangen gedeeltelijk richting open water gedempt (in de richting van het nieuw gerealiseerde leefgebied).
- Het aanwezige bodemleven, inclusief waterplanten, blijft (in de meeste watergangen) bestaan en worden door de werkzaamheden alleen een deel opgeschoven naar het nieuw gegraven (diepere) deel.
- Daar waar kleine delen van een watergang wel in zijn geheel gedempt worden zal het bodemleven zoveel als mogelijk behouden blijven en worden verplaatst naar nieuw gegraven water.
- De werkzaamheden worden vanwege de omvang van het projectgebied gefaseerd uitgevoerd, waardoor het aanwezige waterleven de kans krijgt om te vluchten naar omringend leefgebied. Door de gefaseerde uitvoering krijgt het water tevens de kans om te bezinken, waardoor het direct weer geschikt is als nieuw leefgebied voor de heikikker.

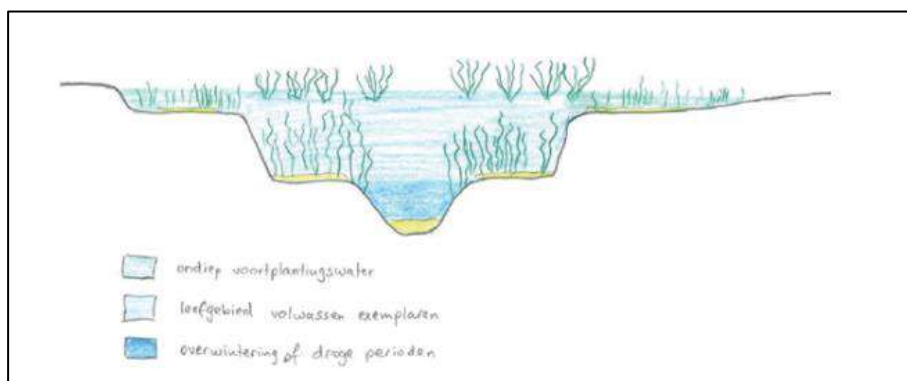
4.1.5 MAATREGELEN GROTE MODDERKRUIPER

In het Kennisdocument Grote modderkruiper (BIJ12, 2017) is opgenomen dat als de watergangen die gedempt worden slechts een zeer gering aantal grote modderkruipers herbergt en deel uit maken van een gebied met veel grote modderkruipers, proportioneel gehandeld moet worden. Hierbij kan gedacht worden aan kwaliteitsverbetering van bestaande watergangen buiten de invloedsfeer van de activiteiten, bijvoorbeeld door aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verplaatsen van de weggevangen exemplaren naar deze delen.

In het projectgebied zijn op twee locaties grote modderkruipers aangetroffen. Op beide locaties wordt daadwerkelijk leefgebied aangetast. Het aanwezige leefgebied van de grote modderkruiper in het projectgebied maakt onderdeel uit van een zeer omvangrijk geschikt leefgebied van de soort in de omgeving. Uit onderzoek door Stichting RAVON (Stichting RAVON, rapportnummer 2016.081, d.d. 20-01-2017) blijkt dat het aantal sloten waar de soort voor zou kunnen komen, op basis van habitat, groot is. In het rapport wordt geadviseerd om natuurvriendelijke oevers aan te leggen en gefaseerd te baggeren en slootschonen, waardoor wordt bijgedragen aan het behoud en versterken van de populaties grote modderkruiper in het gebied.

Realisatie alternatief leefgebied

Vanuit het Waterschap Rivierenland wordt geëist dat de watergangen in het projectgebied 1 op 1 worden gecompenseerd, voordat deze worden gedempt. Dit betekent dat voor de grote modderkruiper reeds alternatieve watergangen worden gegraven, voordat het huidige leefgebied binnen het projectgebied verloren gaat. Nadat de nieuwe watergangen zijn gegraven is het belangrijk deze functioneel te maken als leefgebied voor de grote modderkruiper. In afbeelding 17 is schematisch weergegeven hoe het nieuwe functionele leefgebied van de grote modderkruiper er in de nieuwe situatie uit moet komen te zien.

Afbeelding 17: Schematische tekening van de verschillende onderdelen van het functionele leefgebied van de grote modderkruiper, dwarsdoorsnede (BIJ12, 2017, Kennisdocument Grote modderkruiper).

Voor het functioneel maken van het nieuwe leefgebied voor de grote modderkruiper worden de volgende maatregelen gehanteerd:

- Werkzaamheden die invloed hebben op habitat van de grote modderkruiper worden uitgevoerd buiten de meest kwetsbare perioden van de soort (voortplantingsperiode loopt globaal van april tot en met augustus en winterrustperiode loopt globaal van november tot en met maart). De meest gunstige periode voor het dempen van de huidige watergangen betreft de periode 15 juli tot 1 oktober.
- Werkzaamheden in watergangen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundig ecooloog, zodat geborgd wordt dat de maatregelen op een juiste manier worden uitgevoerd en exemplaren van de grote modderkruiper niet opzettelijk worden gestoord/gedood. Hiermee wordt voorkomen dat artikel 3.10, lid 1 (opzettelijk doden van exemplaren), wordt overtreden door de werkzaamheden.
- Voorafgaand aan het vergraven/dempen van watergangen wordt nieuw leefgebied gerealiseerd door de huidige watergangen aan één kant uit te breiden. De uitbreidingskant wordt dieper ontgraven dan de huidige watergang, zodat ook overwinteringshabitat wordt gerealiseerd. De oevers lopen flauw op, zodat deze geschikt zijn voor voortplanting.
- De nieuw te graven watergangen worden direct aangesloten op het waternetwerk, waardoor migratie van grote modderkruipers niet wordt belemmerd.

- Aan de uitbreidingskant dienen natuurvriendelijke oevers te worden gerealiseerd, zodat diepere en ondiepere waterdelen worden gecreëerd voor voortplanting en overwintering.
- Na het realiseren van nieuw leefgebied worden de oorspronkelijke watergangen gedeeltelijk richting open water gedempt (in de richting van het nieuw gerealiseerde leefgebied).
- Het aanwezige bodemleven, inclusief waterplanten, blijft (in de meeste watergangen) bestaan en worden door de werkzaamheden alleen een deel opgeschoven naar het nieuw gegraven (diepere) deel.
- Daar waar kleine delen van een watergang wel in zijn geheel gedempt worden zal het bodemleven zoveel als mogelijk behouden blijven en worden verplaatst naar nieuw gegraven water.
- De werkzaamheden worden vanwege de omvang van het projectgebied gefaseerd uitgevoerd, waardoor het aanwezige waterleven de kans krijgt om te vluchten naar omringend leefgebied. Door de gefaseerde uitvoering krijgt het water tevens de kans om te bezinken, waardoor het direct weer geschikt is als nieuw leefgebied voor de grote modderkruiper.

4.1.6 MAATREGELEN BEHOUD MOGELIJK ESSENTIËLE VLEGROUTE VLEERMUZEN

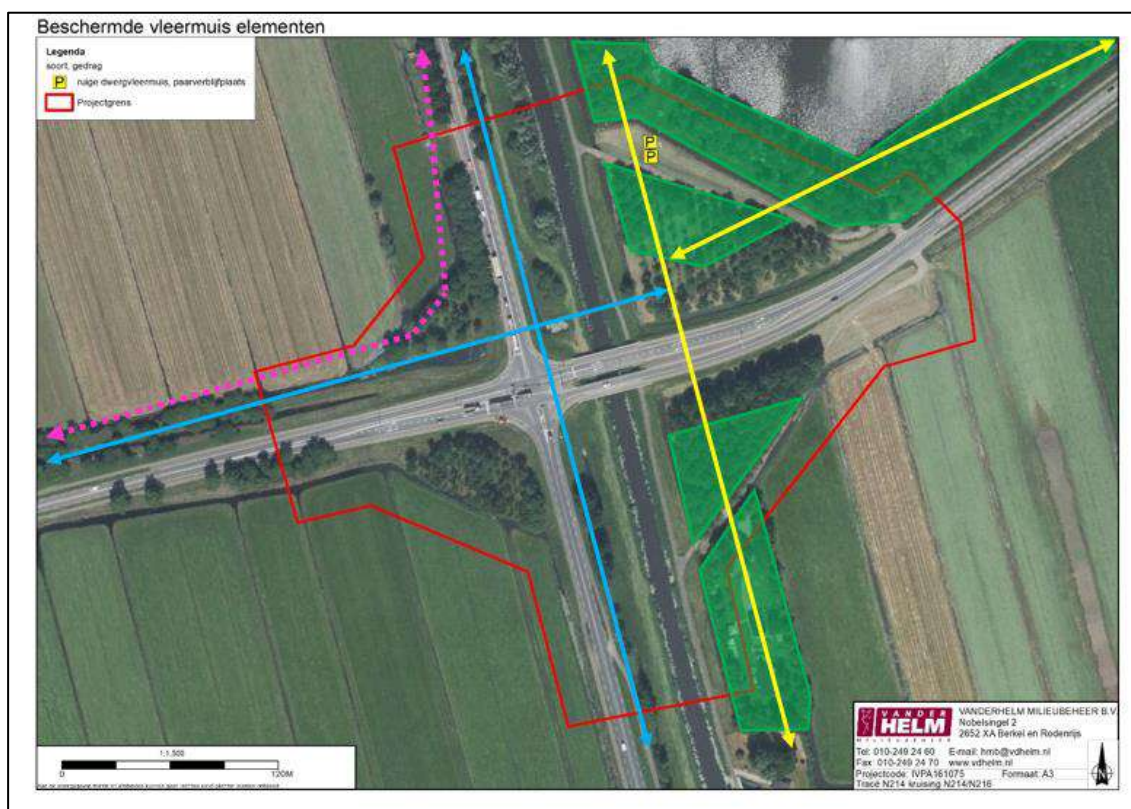
Aanvullend op bovenstaande maatregelen dient in dit deelgebied gezorgd te worden dat de functionaliteit van de aanwezige mogelijk essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis zowel gedurende als na de werkzaamheden behouden blijft. De vleermuizen moeten te allen tijde in staat blijven om van en naar verblijfplaatsen en foerageergebieden te vliegen. De eisen waar zowel de tijdelijke als definitieve vliegroute aan dienen te voldoen zijn hieronder opgenomen.

Onderstaande eisen worden meegegeven met de aanbestedingsdocumenten richting de aannemers. De aannemers dienen voorafgaand aan de uitvoering ter goedkeuring een plan van aanpak aan te leveren over op welke manier zij gaan voldoen aan de gestelde eisen voor de tijdelijke en permanente alternatieve vliegroute.

Eisen tijdelijke alternatieve vliegroute:

- Het kappen van bomen met een functie als onderdeel van de mogelijk essentiële vliegroute wordt uitgevoerd in de periode november tot en met maart (buiten de actieve periode van vleermuizen).
- Ter tijdelijke mitigatie van de aanwezige vliegroute wordt een tijdelijke alternatieve vliegroute gerealiseerd, op de locatie zoals aangegeven in afbeelding 15 (de rand van het werkterrein).
- De tijdelijke alternatieve vliegroute wordt gerealiseerd door het plaatsen van voorzieningen (schermen en/of palen). Deze voorzieningen dienen aan te sluiten op aanwezig en te behouden groen, ook qua hoogte en keuze voor enkel- of dubbelscherm. De locatie van de tijdelijke alternatieve vliegroute is met een roze stippellijn aangegeven in afbeelding 18.
- De tijdelijke alternatieve vliegroute dient te allen tijde minstens zo donker te zijn als de aan te tasten vliegroute in de huidige situatie.
- De te behouden vliegroutes dienen te allen tijde minstens zo donker te blijven als in de huidige situatie.
- In eerste instantie dient gebruik te worden gemaakt van schermen. Deze moeten minimaal 2 meter hoog zijn en op palen staan van minimaal 1,5 meter hoog (totale hoogte minimaal drie meter). Het scherm kan zowel van stuifzanddoek zijn als van gaaswerk met een maximale maaswijdte van 1,5 centimeter of gemaakt zijn van rietstengels of wilgentenen.
- De voorzieningen moeten minimaal een maand in de actieve periode (april t/m oktober) voorafgaand aan het verwijderen van de oorspronkelijke vliegroute aanwezig zijn.
- In het actieve seizoen wordt de tijdelijke alternatieve vliegroute regelmatig gecontroleerd op functionaliteit en indien nodig hersteld. Met name na stormachtig weer dient extra te worden gecontroleerd.
- Het plan van aanpak vanuit de aannemer, inzake de wijze waarop wordt voldaan aan de eisen ten aanzien van de tijdelijke alternatieve vliegroute, dient voorafgaand aan de uitvoering ter goedkeuring te worden voorgelegd aan een deskundig ecooloog.

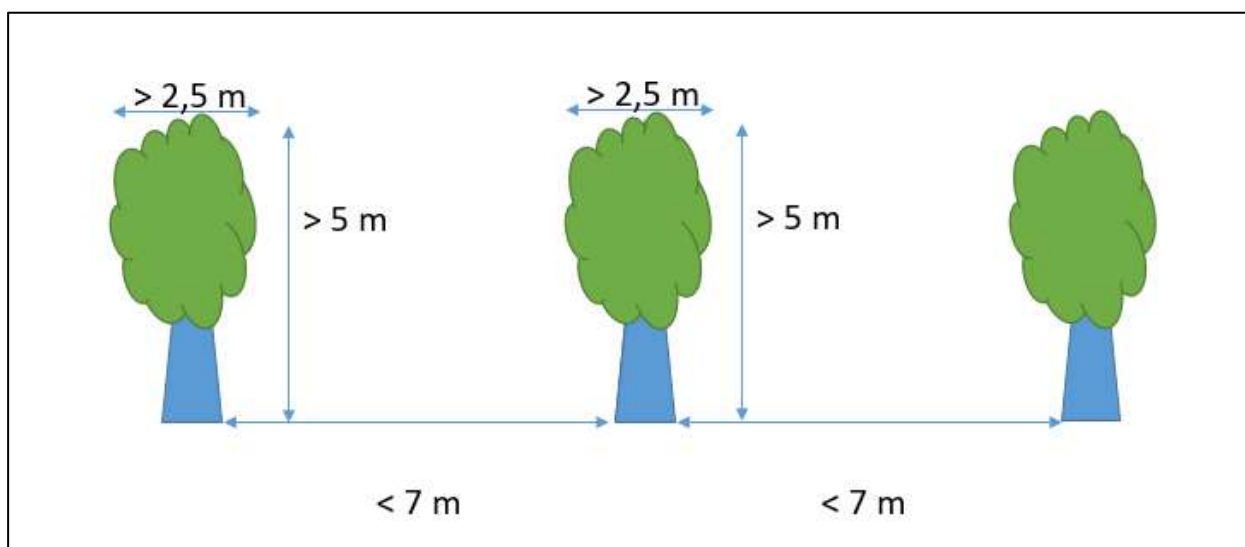

Afbeelding 18. Locatie tijdelijke alternatieve vliegroute met een roze stippellijn, ten opzichte van te behouden groen (groen gearceerd), fysiek te behouden vliegroutes (gele pijlen) en vliegroutes die verloren gaan (blauwe pijlen).

Eisen permanente alternatieve vliegroute:

- In de nieuwe situatie wordt nieuwe beplanting gerealiseerd, wat op termijn gaat fungeren als volwaardige alternatieve vliegroute. De beplanting dient te voldoen aan de volgende eisen (nader gevisualiseerd in afbeelding 19):
 - Een bomenrij wordt geplaatst parallel aan de geplaatste tijdelijke alternatieve vliegroute.
 - De bomen hebben een hoogte van minimaal 5 meter, met een onderste kroonbreedte van minimaal 2,5 meter.
 - De plantafstand is maximaal 7 meter.
- De permanente alternatieve vliegroute dient te allen tijde minstens zo donker te zijn als de aan te tasten vliegroute in de huidige situatie.
- De te behouden vliegroutes dienen te allen tijde minstens zo donker te blijven als in de huidige situatie.
- De tijdelijke voorzieningen blijven staan totdat de nieuwe beplanting functioneert als volwaardige vliegroute. Dit kan enkele jaren tijd in beslag nemen (een periode van minimaal 1 tot 2 jaar).
- Voorafgaand aan het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen, en na het door een deskundig ecooloog functioneel verklaren van de nieuwe beplanting als volwaardige vliegroute, wordt een gewenningstijd gehanteerd van minimaal één maand in de actieve periode (april tot en met oktober) waarin zowel de huidige vliegroute als de tijdelijke vliegroute beiden aanwezig zijn.
- Werkzaamheden worden in eerste instantie overdag uitgevoerd. Lichtverstoring van vleermuizen in de nacht wordt voorkomen. Indien nachtelijke verlichting noodzakelijk is wordt de toepassing voorafgaand aan de uitvoering afgestemd met een deskundig ecooloog. Verlichting dient bijvoorbeeld niet gericht te worden op de (alternatieve) vliegroute en groen in de omgeving. Het licht dient goed gericht te worden en/of aangepaste armaturen dienen te worden gebruikt, zodat licht niet naar boven uitstraalt.
- Het plan van aanpak vanuit de aannemer, inzake de wijze waarop wordt voldaan aan de eisen ten aanzien van de permanente alternatieve vliegroute, dient voorafgaand aan de uitvoering ter goedkeuring te worden voorgelegd aan een deskundig ecooloog.

Afbeelding 19: Visualisatie eisen permanente alternatieve vliegroute.

Maatregelen verlichting

Het beoordelen van de effecten van de nieuwe verlichting op de aanwezige mogelijk essentiële vliegroute is gebaseerd op de gegevens van de huidige situatie (bijlage 2-7), de uitgevoerde lichtberekening van de kruising N214-N216 (bijlage 6) en aangeleverde informatie van de Openbaar verlichtingsadviseur van de Provincie Zuid-Holland.

Huidige situatie

In de huidige situatie zijn ter plaatse van de kruising lichtmasten geplaatst van het type 'SGS 453 GB' met lamptypen SON-T PIA plus 100W en 150W. Uitzondering hierop zijn twee lichtmasten met type 'SRS 201' met lamptypen SOX 135W. De locaties van de masten in de huidige situatie zijn opgenomen in bijlage 2. De lampen in de huidige situatie creëren een 'deken van licht' vanuit de masten, waardoor de gehele kruising N214-N216 wordt verlicht. Een voorbeeld van de uitstraling van de masten in de huidige situatie is opgenomen in afbeelding 20.

Afbeelding 20: Lichtuitstraling lichtmasten huidige situatie.

Nieuwe situatie – verlichting kruising

In de nieuwe situatie worden lichtmasten met armatuurtype Philips Luma BGP625 LED geplaatst. De masten zijn 10 meter hoog en de lichtkleur is neutraal wit. In eerste instantie waren de masten aan de westzijde van het fietspad geplaatst. Om de minimale (in principe verwaarloosbare) lichtverstoring van de te behouden vliegroute voor vleermuizen nog verder te minimaliseren is gekozen de masten aan de oostzijde van het fietspad te plaatsen (van de vliegroute af). In tegenstelling tot de oude masten zijn de nieuwe masten beter stuurbaar en alleen op de weg gericht. Hiermee wordt lichtuitstrooiing naar achteren voorkomen. Op de nieuwe masten wordt bovendien een dimsysteem toegepast, waarbij de verlichting om 22:00 uur zal afnemen tot 70% en om 00:00 uur tot 50%. In de nieuwe situatie wordt de alternatieve vliegroute daarmee uiteindelijk minstens even donker (als niet donkerder) dan in de huidige situatie. Een voorbeeld van de uitstraling van de masten in de nieuwe situatie is opgenomen in afbeelding 21.

Afbeelding 21: Voorbeeld lichtuitstraling nieuwe situatie (bron: Philips, 2016).

Nieuwe situatie – verlichting (fiets)onderdoorgang

De (fiets)onderdoorgang wordt geplaatst naast te behouden groen en fysiek te behouden vliegroutes. In de nieuwe situatie worden lichtmasten met armatuurtype Schreder NANO 8 LED 500mA geplaatst. De masten zijn 4 meter hoog en de lichtkleur is neutraal wit. Voor deze locatie geldt tevens dat de nieuwe masten, in tegenstelling tot de oude masten, beter stuurbaar zijn alleen op de weg gericht. Hiermee wordt lichtuitstrooiing naar achteren voorkomen. Op de nieuwe masten wordt bovendien een dimsysteem toegepast, waarbij de verlichting om 22:00 uur zal afnemen tot 70% en om 00:00 uur tot 50%. In de nieuwe situatie wordt de reeds bestaande en te behouden vliegroute daarmee uiteindelijk minstens even donker (als niet donkerder) dan in de huidige situatie.

4.1.7 MAATREGELN ALGEMENE ZORGPLICHT

- Werkzaamheden worden in eerste instantie overdag uitgevoerd. De aanwezige essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis en de aanwezige paarverblijfplaatsen in bomen dienen te allen tijde functioneel te blijven. Lichtverstoring van vleermuizen in de nacht wordt voorkomen. Indien nachtelijke verlichting noodzakelijk is wordt de toepassing voorafgaand aan de uitvoering afgestemd met een deskundig ecooloog. Verlichting dient bijvoorbeeld niet gericht te worden op groen in de omgeving, dient goed gericht te worden en/of aangepaste armaturen dienen te worden gebruikt, zodat licht niet naar boven uitstraalt.
- Structuren die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats door dieren, waaronder hopen takken, puin en bladeren, boomstammen en stronken, worden zoveel mogelijk gespaard. Wanneer het sparen van dergelijke structuren niet mogelijk is worden deze vooraf gecontroleerd op aanwezigheid van dieren. Wanneer dieren (egels, padden, kikkers e.d.) worden aangetroffen worden deze direct en zorgvuldig verplaatst naar een vergelijkbare structuur buiten het werkgebied, maar binnen het leefgebied van deze soorten.
- Onnodige verstoring door betreding, licht en geluid van terreinen, waar planten en dieren (kunnen) verblijven wordt voorkomen.
- Werkpaden en werkomgeving worden zo beperkt mogelijk gehouden.
- Het uitvoerend personeel dient alert te zijn op het verschijnen van dieren in het projectgebied. Aangetroffen dieren worden niet opzettelijk overreden, bedolven of gedood.
- Wanneer niet eerder genoemde zwaar beschermde soorten worden aangetroffen in het projectgebied dient onverwijld contact op te worden genomen met een deskundig ecooloog. Een deskundig ecooloog kan bepalen welke vervolgstappen dienen te worden genomen om overtreding van de wet Natuurbescherming te voorkomen.

4.2 SPECIFIEK DEELGEBIED 1: ROTONDE 1, VAK 3 EN OVERKANT VAK 3, KM 3.3 TOT KM 4.4

In deelgebied 1 gaan een stukje belangrijk (niet van essentieel belang) foerageergebied van vleermuizen en voortplantings- en rustplaatsen van de heikikker verloren. In dit gebied dient rekening te worden gehouden met de volgende maatregelen:

- Maatregelen algemene broedvogels (par. 4.1.1).
- Maatregelen heikikker (par. 4.1.4).
 - o Voor de heikikker dient in dit deelgebied minimaal 5479 vierkante meter nieuw leefgebied te worden gerealiseerd, voordat het huidige habitat van de soort verloren gaat.
- Maatregelen algemene zorgplicht (par. 4.1.7).

4.3 SPECIFIEK DEELGEBIED 2: DUKER 38D04

In deelgebied 2 gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaardere beschermde diersoorten verloren. In dit gebied dient rekening te worden gehouden met de volgende maatregelen:

- Maatregelen algemene broedvogels (par. 4.1.1).
- Maatregelen buizerd (par. 4.1.2).
- Maatregelen algemene zorgplicht (par. 4.1.7).
- Het naast het deelgebied gelegen voortplantings- en mogelijk overwinteringswater van de heikikker dient te worden ontzien.

4.4 SPECIFIEK DEELGEBIED 3: BRUG 38D18

In deelgebied 3 gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaardere beschermde diersoorten verloren. In dit gebied dient rekening te worden gehouden met de volgende maatregelen:

- Maatregelen algemene broedvogels (par. 4.1.1).
- Maatregelen buizerd (par. 4.1.2).
- Maatregelen algemene zorgplicht (par. 4.1.7).

4.5 SPECIFIEK DEELGEBIED 4: VAK 5, VAK 6, VAK 8 EN VAK 9

In deelgebied 4 gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaarder beschermde diersoorten verloren. In dit gebied dient rekening te worden gehouden met de volgende maatregelen:

- Maatregelen algemene broedvogels (par. 4.1.1).
- Maatregelen buizerd (par. 4.1.2).
- Maatregelen algemene zorgplicht (par. 4.1.7).

4.6 SPECIFIEK DEELGEBIED 5: N214/N216

In deelgebied 5 gaan een mogelijk essentiële vliegroue van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis en voortplantings- en rustplaatsen van de heikikker en de grote modderkruiper verloren. In dit gebied dient rekening te worden gehouden met de volgende maatregelen:

- Maatregelen algemene broedvogels (par. 4.1.1).
- Maatregelen heikikker (par. 4.1.4).
 - o Voor de heikikker dient in dit deelgebied minimaal 227 vierkante meter nieuw leefgebied te worden gerealiseerd, voordat het huidige habitat van de soort verloren gaat.
- Maatregelen grote modderkruiper (par. 4.1.5).
 - o Voor de grote modderkruiper dient in dit deelgebied minimaal 4.048 vierkante meter nieuw leefgebied te worden gerealiseerd, voordat het huidige habitat van de soort verloren gaat.
- Maatregelen behoud mogelijk essentiële vliegroue vleermuizen (par. 4.1.6).
- Maatregelen algemene zorgplicht (par. 4.1.7). Hierbij dient specifiek rekening te worden gehouden met het voorkomen van (licht)verstoring/belemmering van de aanwezige paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis in het aanwezige elektriciteitshuisje.

4.7 SPECIFIEK DEELGEBIED 6: VAK 14

In deelgebied 6 gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaarder beschermde diersoorten verloren. In dit gebied dient rekening te worden gehouden met de volgende maatregelen:

- Maatregelen algemene broedvogels (par. 4.1.1).
- Maatregelen roek (par. 4.1.3).
- Maatregelen algemene zorgplicht (par. 4.1.7).

4.8 SPECIFIEK DEELGEBIED 7: MINKELOOS

In deelgebied 7 gaan geen voortplantings- en rustplaatsen van zwaarder beschermde diersoorten verloren. In dit gebied dient rekening te worden gehouden met de volgende maatregelen:

- Maatregelen algemene broedvogels (par. 4.1.1).
- Maatregelen grote modderkruiper (par. 4.1.5).
 - o Voor de grote modderkruiper dient in dit deelgebied minimaal 4.600 vierkante meter nieuw leefgebied te worden gerealiseerd, voordat het huidige habitat van de soort verloren gaat.
- Maatregelen algemene zorgplicht (par. 4.1.7).

4.9 COMPENSERENDE MAATREGELEN

Het is niet noodzakelijk om op een andere locatie maatregelen te nemen om het negatieve effect voor de populaties van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, heikikker en grote modderkruiper op te heffen. Dit wordt al bereikt door het treffen van mitigerende maatregelen op de locatie van de werkzaamheden, het realiseren van alternatieven op korte afstand van de aangetroffen beschermde elementen en door de aanwezigheid van voldoende alternatieven in de omgeving.

4.10 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

Ten behoeve van de borging van de mitigerende maatregelen wordt geadviseerd een ecologisch werkprotocol op te laten stellen, waarin de maatregelen (eventueel per deelgebied) op een praktische manier staan beschreven voor de aannemer. Indien in de ontheffing aanvullende voorschriften gesteld worden, dienen deze ook in het ecologisch werkprotocol te worden opgenomen.

5. EFFECTANALYSE

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet wat de effecten zijn van de werkzaamheden op de aangetroffen beschermde elementen in het projectgebied en op de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Vervolgens wordt toegelicht of bepaalde werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden conform een vrijstellingsregeling, geldende gedragscode, algemene zorgplicht of dat een ontheffing op de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

5.1 EFFECT OP DE BESCHERMDE ELEMENTEN

Door de werkzaamheden gaan een mogelijk essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis en voortplantings- en rustplaatsen van de heikikker en grote modderkruiper verloren. Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 4, is geen sprake van een negatief effect op de aanwezige beschermde elementen.

5.2 EFFECT OP DE STAAT VAN INSTANDHOUDING

Om het effect op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, heikikker en grote modderkruiper te beoordelen wordt het volgende toetsingscriterium gehanteerd:

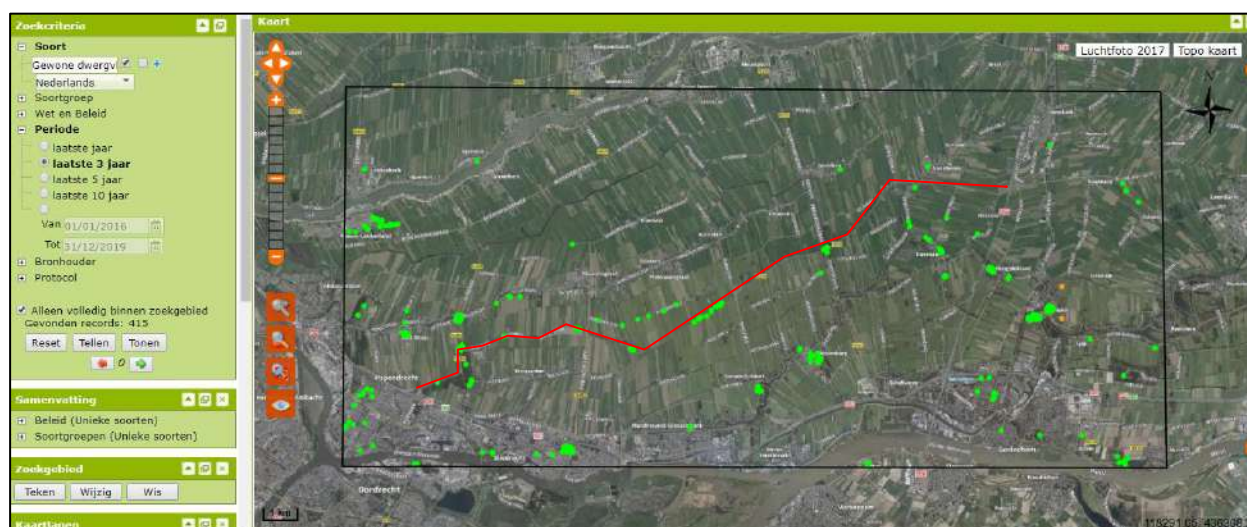
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en andere soorten: “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Vleermuizen

Qua ecologie is voor vleermuizen de afweging gemaakt om geen ontheffing aan te vragen, omdat de vliegroute ter plaatse van de kruising N214/N216 door een dusdanig klein aantal vleermuizen wordt gebruikt dat niet kan worden gesproken van een essentiële vliegroute. Vanwege de functie van de hele N214 als essentiële vliegroute is echter toch gekozen een ontheffing aan te vragen en een tijdelijke en permanente alternatieve vliegroute te realiseren. Het effect op de lokale populatie is hierdoor op voorhand reeds gering.

Gewone dwergvleermuis

In afbeelding 22 is een uitdraai uit het NDFF opgenomen voor wat betreft waarnemingen van de gewone dwergvleermuis in de afgelopen drie jaar. Langs de N214 en in de hele Alblasserwaard zijn diverse waarnemingen gedaan van gewone dwergvleermuizen.

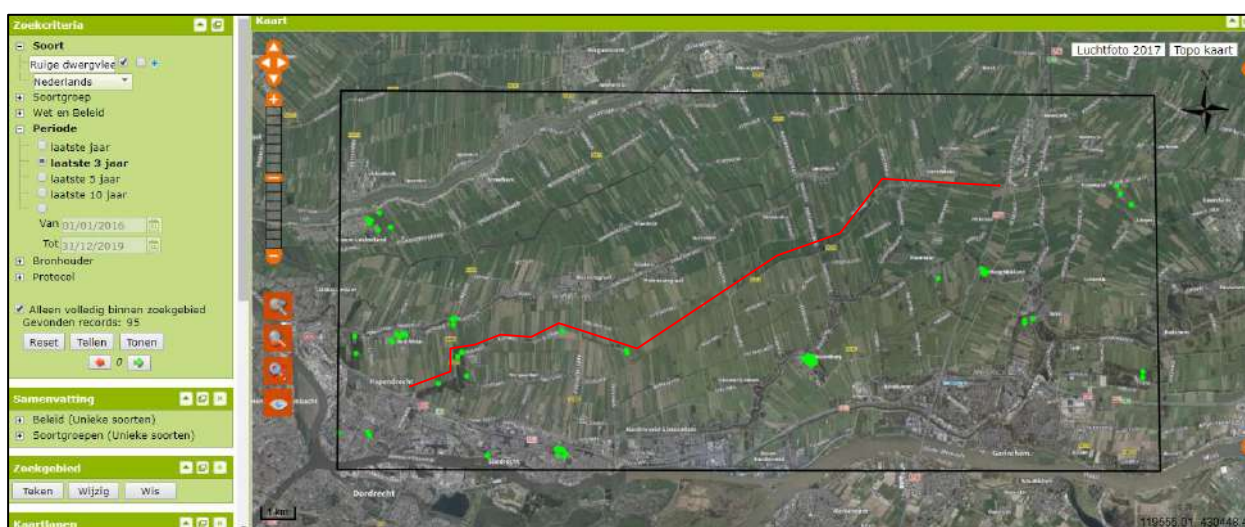

Afbeelding 22: Uitdraai NDFF voor de gewone dwergvleermuis in de afgelopen drie jaar in het projectgebied in de directe omgeving. De rode lijn betreft de globale begrenzing van het projectgebied (de N214).

Door de werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren. De mogelijk essentiële vliegroute van de soort in deelgebied 5 'N214/N216' blijft behouden door zowel in de tijdelijke als nieuwe situatie een alternatieve route te realiseren. Tijdens het soortgericht onderzoek vloog op deze locatie gemiddeld één gewone dwergvleermuis per bezoek langs. De route wordt echter als mogelijk essentieel beschouwd vanwege de essentiële functie van het hele tracé N214 (hogere aantallen vleermuizen) en het gebrek aan alternatieven. De aanwezige mogelijk essentiële vliegroutes in de andere deelgebieden worden niet aangetast door de werkzaamheden. Door het treffen van voldoende mitigerende maatregelen ontstaat, door het project, geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

Ruige dwergvleermuis

In afbeelding 23 is een uitdraai uit het NDFF opgenomen voor wat betreft waarnemingen van de ruige dwergvleermuis in de afgelopen drie jaar. Langs de N214 en in de hele Alblasserwaard zijn diverse waarnemingen gedaan van ruige dwergvleermuizen.

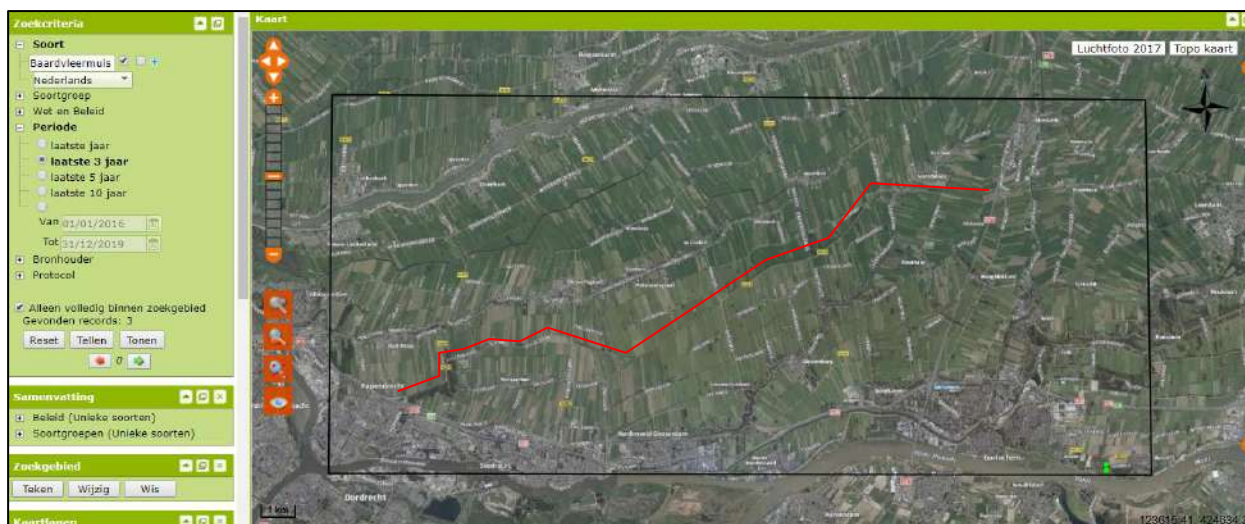

Afbeelding 23: Uitdraai NDFF voor de ruige dwergvleermuis in de afgelopen drie jaar in het projectgebied in de directe omgeving. De rode lijn betreft de globale begrenzing van het projectgebied (de N214).

Door de werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis verloren. De mogelijk essentiële vliegroute van de soort in deelgebied 5 'N214/N216' blijft behouden door zowel in de tijdelijke als nieuwe situatie een alternatieve route te realiseren. Tijdens het soortgericht onderzoek vloog op deze locatie tijdens één bezoek slechts één ruige dwergvleermuis langs. De route wordt echter als mogelijk essentieel beschouwd vanwege de essentiële functie van het hele tracé N214 (hogere aantallen vleermuizen) en het gebrek aan alternatieven. De aanwezige mogelijk essentiële vliegroutes in de andere deelgebieden worden niet aangetast door de werkzaamheden. Door het treffen van voldoende mitigerende maatregelen ontstaat, door het project, geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis.

Baardvleermuis

In afbeelding 24 is een uitdraai uit het NDFF opgenomen voor wat betreft waarnemingen van de baardvleermuis in de afgelopen drie jaar. In de afgelopen drie jaar zijn slechts 3 waarnemingen van de soort gedaan, ter plaatse van Fort Vuren. Dit betroffen dieren in winterslaap.

Afbeelding 24: Uitdraai NDFF voor de baardvleermuis in de afgelopen drie jaar in het projectgebied in de directe omgeving. De rode lijn betreft het projectgebied (de N214).

Door de werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen van de baardvleermuis verloren. De mogelijk essentiële vliegroute van de soort in deelgebied 5 'N214/N216' blijft behouden door zowel in de tijdelijke als nieuwe situatie een alternatieve route te realiseren. Tijdens het soortgericht onderzoek vloog op deze locatie gemiddeld één baardvleermuis per bezoek langs. De route wordt echter als mogelijk essentieel beschouwd vanwege de essentiële functie van het hele tracé N214 (hogere aantallen vleermuizen) en het gebrek aan alternatieven. De aanwezige mogelijk essentiële vliegroutes in de andere deelgebieden worden niet aangetast door de werkzaamheden. Door het treffen van voldoende mitigerende maatregelen ontstaat, door het project, geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de baardvleermuis.

Heikikker en grote modderkruiper

Voor de heikikker en de grote modderkruiper is een afweging gemaakt qua mitigatie van leefgebied van deze soorten dat verloren gaat door de werkzaamheden. Gekozen is om minimaal eenzelfde hoeveelheid leefgebied terug te brengen. Daarnaast worden aanvullend voor beide soorten natuurvriendelijke oevers gerealiseerd bij de nieuwe watergangen. Bij de oorspronkelijke watergangen zijn geen natuurvriendelijke oevers aanwezig, waardoor het leefgebied van de heikikker en de grote modderkruiper ter plaatse zelfs wordt versterkt door de realisatie van het nieuwe leefgebied.

Heikikker

In afbeelding 25 is een uitdraai uit het NDFF opgenomen voor wat betreft waarnemingen van de heikikker in de afgelopen drie jaar. De Alblasserwaard is een uitgestrekt en open veenweidegebied en één van de grootste aaneengesloten gebieden waar de heikikker voorkomt. Door de vele duizenden slootjes komt de heikikker in de Alblasserwaard in een lage dichtheid voor. Op basis van de ingevoerde gegevens is te zien dat de heikikker in de Alblasserwaard algemeen voorkomt. Duidelijk is te zien dat de heikikker niet in hoge dichtheden in de Alblasserwaard voorkomt, met uitzondering van de daarvoor aangelegde gebieden zoals Alblasserbos, De Donkse Laagte en Ameide, hier is een kleine concentratie van heikikkers te zien.

Afbeelding 25: Uitdraai NDFF voor de heikikker in de afgelopen drie jaar in het projectgebied in de directe omgeving. De rode lijn betreft de globale begrenzing van het projectgebied (de N214).

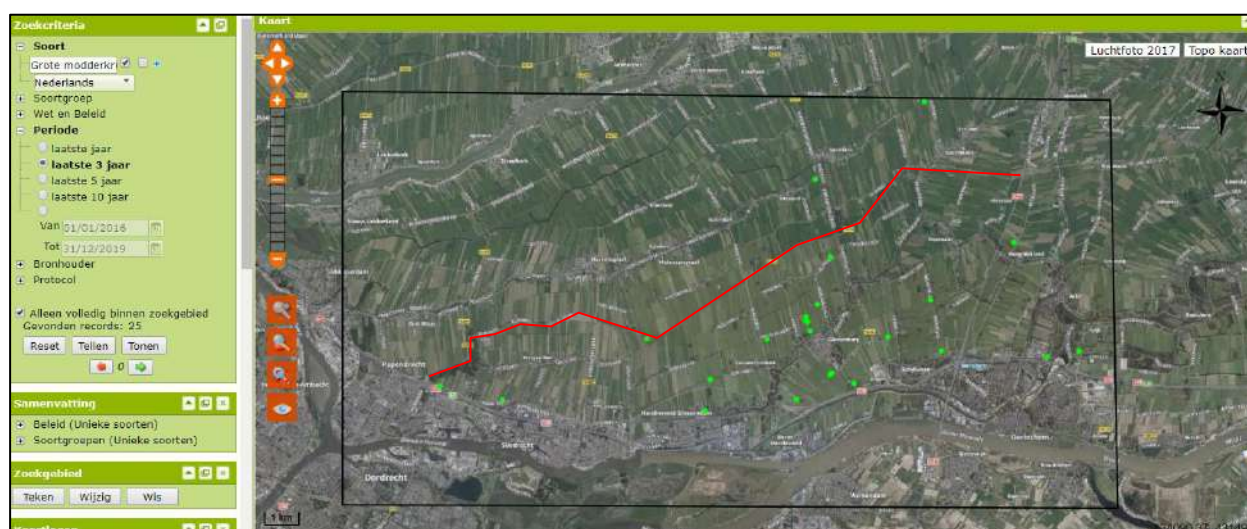
Onderzoek Arvalis Natuur & Landschap

Door Arvalis Natuur & Landschap is in de periode 2009 tot en met 2018 een verspreidingsonderzoek uitgevoerd naar de heikikker in de Alblasserwaard (Arvalis Natuur & Landschap, 2018). De data is verzameld door dhr. R. Slagboom en de waarnemingen zijn gevalideerd via daarvoor bestemde portalen. Gedurende 10 jaar is door een deskundig ecooloog, gedurende 15 geschikte avonden per jaar, geïnventariseerd op exemplaren van de heikikker. De resultaten van het onderzoek (verspreidingskaart) is weergegeven in bijlage 8. Op de kaart is te zien dat de heikikker in de afgelopen 10 jaar wijdverspreid over de Alblasserwaard is waargenomen. Gezien de inventarisaties door 1 persoon zijn uitgevoerd zijn veel waarnemingen van de soort gedaan, wat betekent dat een sterke lokale populatie van de heikikker in het gebied aanwezig is.

Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen gedurende de werkzaamheden (voorkomen dat exemplaren van de heikikker worden gedood), de realisatie van nieuw leefgebied voor de heikikker, voordat huidige leefgebied verloren gaat, en door de vele geschikte alternatieven in de omgeving, ontstaat door het project geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Grote modderkruiper

In afbeelding 26 is een uitdraai uit het NDFF opgenomen voor wat betreft waarnemingen van de grote modderkruiper in de afgelopen drie jaar. Op basis van de ingevoerde gegevens van NDFF is te zien dat de grote modderkruiper niet veel is waargenomen in de Alblasserwaard. De grote modderkruiper is een soort die maar moeilijk wordt gevangen waardoor het inventariseren van de soort erg moeilijk is. Het is dus erg afhankelijk hoe intensief deze soort wordt geïnventariseerd en wordt ingevoerd op NDFF. Het aantal grote modderkruipers in de Alblasserwaard is op basis van NDFF niet vast te stellen.

Abbeelding 26: Uitdraai NDFF voor de grote modderkruiper in de afgelopen drie jaar in het projectgebied in de directe omgeving. De rode lijn betreft het projectgebied (de N214).

Onderzoek Stichting Ravon

Door Stichting Ravon is in 2013 en 2016 een verspreidingsonderzoek uitgevoerd naar de grote modderkruiper in het beheersgebied van Waterschap Rivierenland (Stichting Ravon, rapportnummer 2016.081, d.d. 20-01-2017). Het onderzoek is opgenomen in bijlage 9. De Alblasserwaard is een van de tien onderzochte (deel)stroomgebieden, welke is onderzocht in 2016. Tijdens het onderzoek zijn in de Alblasserwaard 48 monsters genomen, waarbij op 10 locaties grote modderkruipers zijn aangetroffen. Op basis van de gegevens is geconcludeerd dat de soort in de Alblasserwaard met name in het oostelijk deel voorkomt. Gezien de hoge slootdichtheid in het gebied is het verspreidingsbeeld naar aanleiding van het onderzoek nog niet compleet. Het aantal sloten waar de soort voor zou kunnen komen op basis van habitat is groot, maar slechts een klein deel is onderzocht (48 monsters). Het niet aantreffen van de grote modderkruiper in een groot deel van de monsters in deze gebieden duidt erop dat de soort niet algemeen maar diffuus en waarschijnlijk in lage dichtheden voorkomt. Naar aanleiding van het onderzoek in de Alblasserwaard is geadviseerd om het leefgebied van de grote modderkruiper in dit gebied veilig te stellen en te versterken. Versterking vindt plaats door een aangepast beheer in de perceelssloten toe te passen (fasering en inrichting). De meeste brede watergangen hebben hier een weinig structuurrijk water en oevervegetatie. Aanleg van natuurvriendelijke oevers en gefaseerd baggeren en slootschonen kunnen bijdragen aan het behoud en versterken van de populaties (Stichting Ravon, rapportnummer 2016.081, d.d. 20-01-2017).

Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen gedurende de werkzaamheden (voorkomen dat exemplaren van de grote modderkruiper worden gedood), de realisatie van nieuw leefgebied voor de grote modderkruiper, voordat huidig leefgebied verloren gaat, en door de vele geschikte alternatieven in de omgeving, ontstaat door het project geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de soort.

5.3 CUMULATIEVE EFFECTEN

In de omgeving worden diverse projecten uitgevoerd die invloed kunnen hebben op vliegroutes van vleermuizen en voortplantings- en rustplaatsen van de heikikker en de grote modderkruiper. Aan de oostkant van het projectgebied worden werkzaamheden uitgevoerd ter plaatse van het tracédeel tussen Noordeloos en de A27. Tussen Noordeloos en Minkeloos wordt een parallelweg gerealiseerd. Daarnaast worden langs de A27 Spitsstroken aangelegd. Bij elk van deze projecten wordt mogelijk leefgebied van vleermuizen, de heikikker en grote modderkruiper aangetast. Voor ieder afzonderlijk project geldt dat rekening gehouden dient te worden met de aanwezige natuurwaarden in het gebied en dat leefgebied, indien nodig, dient te worden gemitigeerd/gecompenseerd. Voor onderhavig project wordt op zichzelf voorzien in voldoende mitigatie voor alle beschermde elementen die verloren gaan door de werkzaamheden. Projecten vanuit de omgeving hebben derhalve geen invloed op het aanwezige leefgebied van beschermde soorten binnen onderhavig project. Binnen onderhavig projectgebied (maar buiten de scope van dit project) worden bomen gekapt ten behoeve van het verjongingsplan. Voor de te kappen bomen wordt indien nodig in een later stadium een separate ontheffing aangevraagd.

6. WETTELIJK BELANG EN ALTERNATIEVENAFWEGING

Ter onderbouwing van de ontheffingsaanvraag dient een geldig wettelijk belang te worden aangedragen. Voor Habitatrichtlijnsoorten (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker) dient één van de volgende wettelijke belangen onderbouwd te worden:

- De volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren.
- Ter bescherming van flora of fauna.
- Voor onderzoek of onderwijs.
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

6.1 WETTELIJK BELANG

De ontheffing wordt aangevraagd in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd vanwege behoud van verkeersveiligheid en de doorstroming op de N214. Diverse problemen zijn op deze locatie ontstaan voor de duizenden mensen die dagelijks gebruik maken van het tracé. Door de aanpassingen van het projectgebied is een groter ruimtebeslag nodig dan de huidige bestaande infrastructuur. Hieronder wordt voor de verschillende tracédelen toegelicht waarom deze dienen te worden toegepast.

Verbreding bestaand fietspad noordzijde N214

De verbreding van het fietspad (tussen de A15 en de N481 Peilmolenweg) is noodzakelijk vanwege de verkeersveiligheid en de doorstroming op de N214. Het huidige fietspad ligt volgens het handboek Wegontwerp van Provincie Zuid-Holland te dicht op de hoofdrijbaan.

Het fietspad betreft in de huidige situatie een officieel een in één richting bereden fietspad, maar dit wordt in 2 richtingen gebruikt omdat fietsers niet twee keer de N214 willen oversteken. Door het fietspad te verbreden kunnen fietsers zich veiliger in beide richtingen aan de noordkant van de N214 bewegen en hoeven ze bovendien niet over te steken.

De nieuw te maken verkeersregelininstallaties (VRI's) van de N214/A15 heeft baat bij zo min mogelijk overstekende fietsers, omdat de capaciteit voor doorrijdend verkeer dan zal toenemen. Het in twee richtingen fietsen op een te smal fietspad, dat bovendien te dicht op de weg ligt, is een zeer ongewenste en gevaarlijke situatie. Vanuit verkeersveiligheid moet het fietspad derhalve breder worden en op een grotere afstand van de N214 worden gelegd.

Ombouwen enkelstrooksrotonde kruising N214/N481 naar turborotonde

Het ombouwen van de bestaande enkelstrooksrotonde naar turborotonde is noodzakelijk vanwege de verkeersveiligheid en doorstroming op de N214. Op deze betreffende kruising is in eerste instantie een te kleine capaciteit voor de hoeveelheid verkeer. Momenteel moet verkeer vanuit verschillende richtingen vaak te lang wachten. Een betere lokale doorstroming van het verkeer is hiervoor de oplossing. De meest verkeersveilige oplossing is, tevens vanuit het handboek Wegontwerp, de aanleg van een rotonde. Het aanleggen van een meerstrooksrotonde (turborotonde) zorgt tevens voor een vergroting van de capaciteit.

Het uitbreiden van de N214/N216 gelijkvloerse kruising

De huidige kruising op deze locatie is door een VRI geregeld, maar heeft weinig capaciteit. Hierdoor ontstaan in de spits ontoelaatbare lange vertragingen voor de automobilisten. De oplossing van Provincie Zuid-Holland (het aanleggen van een rotonde) zal in dit geval het probleem niet oplossen, omdat het verkeersaanbod hiervoor te groot is. De oplossing is het regelen van de kruising met een modernere VRI. Daarnaast worden extra opstelstroken aangelegd, die tevens worden verlengd. Op de kruising zullen in alle richtingen R-net-haltes worden aangelegd. Hierdoor wordt bij de kruising een nieuw Openbaar Vervoer-overstappunt gerealiseerd, waardoor de bereikbaarheid per OV van de Alblasserwaard sterk wordt verbeterd.

Vervangen voorrangskruising aansluiting N214/Gorissenweg en aansluiting N214/Middenweg

Het vervangen van deze kruisingen te Noordeloos en de aansluiting van dorpskern Hoornaar door enkelstrooksrotondes wordt uitgevoerd in verband met de verkeersveiligheid. Op beide kruisingen gebeuren regelmatig ongelukken, omdat ter plaatse te hard wordt gereden en het zicht bovendien niet optimaal is. De oprijdbaarheid vanuit verschillende zijwegen is moeilijk. Mensen moeten te lang wachten voor zij een mogelijkheid krijgen de N214 op te rijden. In dit geval is een enkelstrooksrotonde voor beide locaties de aangewezen verkeersveilige oplossing. Op verschillende plaatsen heeft deze oplossing zich bewezen. De bestaande kruisingsvlakken zijn dusdanig groot dat de rotondes nagenoeg binnen de bestaande infrastructuurgrenzen kunnen worden aangelegd. De ingreep op aanwezige flora en fauna is bij beide ingrepen derhalve minimaal.

Verplaatsen aansluiting N214/Minkeloos richting westen

De aansluiting dient verplaatst te worden om meer afstand te creëren tussen de A27/Ovonde en de aansluiting Minkeloos. De afstand tussen de A27/Ovonde en de aansluiting Minkeloos is te klein om goed een invoeger (van 2 naar 1 rijstrook) te herbergen. In de toekomst zal dit verkeersonveilige situaties opleveren. Voor een gebiedsontsluitingsweg als de N214 is dit een ontoelaatbare situatie. Het alternatief om Minkeloos af te sluiten van de N214 is niet mogelijk, omdat voor deze aansluiting geen andere alternatieven zijn. De enige mogelijkheid is derhalve het creëren van meer afstand tussen de A27/Ovonde en Minkeloos. Door deze ingreep wordt tevens een veilige fietsoversteek bij de A27/Ovonde gerealiseerd. De huidige oversteek kan niet worden gehandhaafd, omdat in de toekomst ter plaatse te veel rijstroken aanwezig zijn voor de afwikkeling van het autoverkeer. Hierdoor is er bij de Ovonde geen veilige fietsoversteek meer.

6.2 ALTERNATIEVENAFWEGING

Voor het project zijn qua locatie, werkwijze en planning diverse alternatieven overwogen, die eventueel minder effecten zouden kunnen hebben op de aanwezige beschermde elementen. Per onderdeel wordt hieronder onderbouwd waarom gekozen is voor de huidige variant en waarom alternatieven niet mogelijk zijn.

6.2.1 ALTERNATIEVE LOCATIE

Het project is locatiegebonden. De veranderingen in infrastructuur worden uitgevoerd omdat op de huidige locaties onveilige situaties ontstaan. Het uitvoeren van deze werkzaamheden op een andere locatie is derhalve niet van toepassing.

6.2.2 ALTERNATIEVE WERKWIJZE

Bij de belangenafweging is reeds onderbouwd waarom bepaalde tracédelen dienen te worden aangepast. De gekozen werkwijzen zijn economisch het meest voordelig en hebben het kleinste ruimtebeslag. Door mitigerende maatregelen te treffen voor de heikikker en grote modderkruiper, en zorg te dragen dat de mogelijk essentiële vliegroute van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en baardvleermuis behouden kan blijven, wordt ervoor gezorgd dat de dieren ook na de werkzaamheden op dezelfde manier gebruik kunnen blijven maken van het projectgebied. Er zijn geen alternatieven die hetzelfde doel kunnen bereiken (verbeteren van de verkeersveiligheid) en waarbij minder leefgebied van beschermde soorten verloren gaat.

6.2.3 ALTERNATIEVE PLANNING

Voor de werkzaamheden is nog geen exacte planning opgesteld. De maatregelen en uitvoeringsperioden in onderhavig activiteitenplan worden meegegeven met de aannemer in het contract voor de uitvoering van de werkzaamheden. De planning wordt dus opgesteld met inachtneming van onderhavig plan. Daarmee is er geen betere planning voorhanden die minder effect heeft op de aanwezige diersoorten.

7. ONTHEFFINGSAANVRAAG

Op basis van het genoemde in bovenstaande hoofdstukken wordt ontheffing gevraagd voor de periode van 1 januari 2020 tot 1 januari 2028. Deze periode wordt aangevraagd in verband met eventuele onvoorziene vertragingen. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, lid 1, 2, 3, en 4, en artikel 3.10, lid van de Wet natuurbescherming, voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, heikikker en grote modderkruiper, te noemen:

Artikel 3.5 van de Wet Natuurbescherming

Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

Door de werkzaamheden worden mogelijk exemplaren van de heikikker gedood wanneer deze aanwezig zijn in de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ten tijde van de werkzaamheden.

Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

Door de werkzaamheden kunnen exemplaren van de heikikker worden verstoord als deze aanwezig zijn in de voortplantingsplaats of rustplaats ten tijde van de werkzaamheden. Daarnaast worden exemplaren van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker gestoord als de huidige vliegroute (voor vleermuizen) en verblijfplaatsen (voor de heikikker) niet meer bereikbaar zijn en de dieren moeten uitwijken naar een alternatief. Door het treffen van mitigerende maatregelen wordt zoveel als mogelijk voorkomen dat exemplaren van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker worden verstoord tijdens de werkzaamheden.

Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Door de werkzaamheden worden de huidige vliegroute, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis en heikikker beschadigd/vernield.

Artikel 3.10 van de Wet Natuurbescherming

Lid 1b: Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Door de werkzaamheden worden de huidige voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de grote modderkruiper beschadigd of vernield.

REFERENTIES

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Buizerd*

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis*

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis*

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Grote modderkruiper*

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Heikikker*

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Roek*

Ottburg, F.G.W.A., R. Pouwels en H.A.H. Jansman, 2012. *Heikikkers in Meerstad; Toepassing van het model LARCH op de heikikker (Rana arvalis) in het project Meerstad als onderbouwing voor een duurzame instandhouding van deze soort. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2342. 56 blz.; 15 fig.; 4 tab.; 47 ref.*

Philips, 2016. *Luma, Public Lighting; Product guide Lighting on the move - Applications*

Stichting RAVON, 2015. *Monitoring heikikker in Meerstad in 2015, rapportnummer 2015.063*

Tauw B.V., kenmerk DL01-1260742XSO-V04, d.d. 21-03-2019

Tauw B.V., kenmerk DL03-1260742XSO-V02, d.d. 27-02-2019

Tauw B.V., kenmerk N006-1260742XSO-V03, d.d. 21-03-2019

Tauw B.V., projectnummer 1260742, tekeningnummer: 23, Project: N214/N2169 Gelijkvloerse kruising, Onderdeel: Openbare verlichting, d.d.21-03-2019

VanderHelm Milieubeheer B.V., 2016. Kenmerk IVPA160765, *Ecologische quickscan tracé N214 tussen de A15 en de A27 in de Alblasserwaard, d.d. 15-07-2016*

VanderHelm Milieubeheer B.V., 2017. Kenmerk 20170446, *Ecologische quickscan kruising N214-N216 te Goudriaan, d.d. 20-04-2017*

VanderHelm Milieubeheer B.V., 2017. Kenmerk 20171584, *Ecologische quickscan groot onderhoud 3 kruispunten ter hoogte van Gorissenweg, Middenweg en Minkeloos te Noordeloos, d.d. 13-11-2017*

VanderHelm Milieubeheer B.V., 2017. Kenmerk IVPA161075, *Soortgericht onderzoek vleermuizen, vissen, vogels en heikikker tracé N214 tussen de A15 en de A27 in de Alblasserwaard, d.d. 23-11-2017*

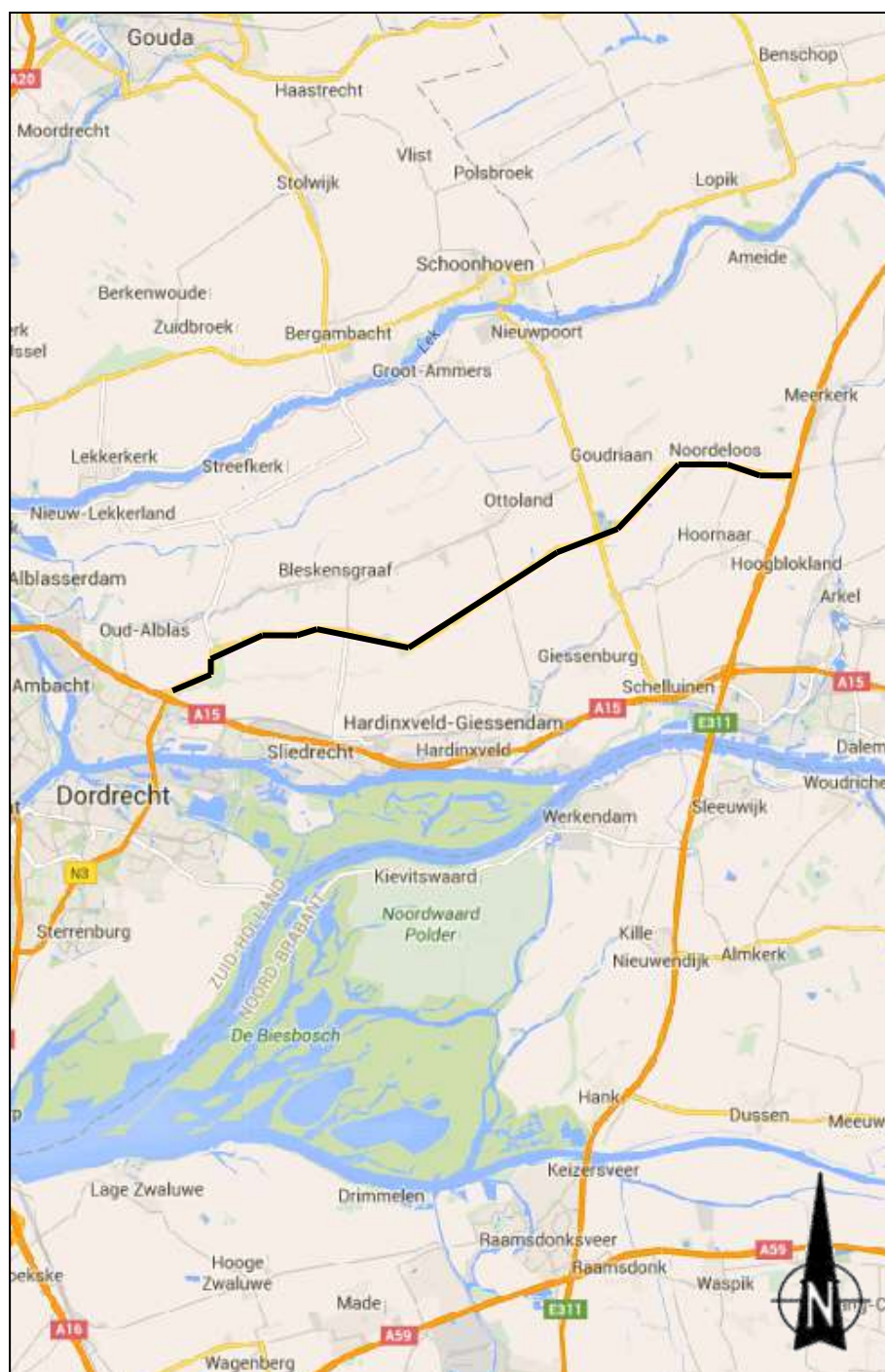
VanderHelm Milieubeheer B.V., 2017. Kenmerk 20170446. *Soortgericht onderzoek vleermuizen, grote modderkruiper, vogels en heikikker kruising N214-N216 te Goudriaan, d.d. 23-11-2017*

VanderHelm Milieubeheer B.V., 2018. Kenmerk 20171584. *Soortgericht onderzoek naar grote modderkruiper, rugstreeppad en heikikker ter hoogte van de Middenweg en Minkeloos te Noordeloos, d.d. 14-08-2018*

VanderHelm Milieubeheer B.V., 2018. Kenmerk 20171584, *Briefrapport mitigatie leefgebied grote modderkruiper en heikikker, d.d. 26-02-2019*

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.*

BIJLAGE 1. REGIONALE SITUATIEKAART

— = Projectgebied

BIJLAGE 2. HUIDIGE VERLICHTING TRACÉ N214

BIJLAGE 3. PLANNING WERKZAAMHEDEN

BIJLAGE 4. RAPPORTAGES ECOLOGISCHE QUICKSCANS

BIJLAGE 5. RAPPORTAGES SOORTGERICHTE ONDERZOEKEN

BIJLAGE 6. LICHTBEREKENINGEN, NOTITIE EN TEKENING KRUISING N214/N216

BIJLAGE 7. KAARTEN AANGETROFFEN BESCHERMDE ELEMENTEN

BIJLAGE 8. VERSPREIDINGSKAART HEIKIKKER 2009-2018 ALBLASSERWAARD

**BIJLAGE 9. VERSPREIDINGSONDERZOEK GROTE MODDERKUIPER WATERSCHAP
RIVIERENLAND 2013 EN 2016**

BIJLAGE 10. SOORTBESCHRIJVINGEN

Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus*

De gewone dwergvleermuis is de op één na kleinste Europese vleermuissoort. Ze hebben een vrij spitse snuit en korte driehoekige oren. Hun rug is roodbruin, kastanjebruin of donkerbruin, terwijl hun buik eerder geel- tot grijsbruin is. Hun snuit, oren en vlieghuid zijn zwartbruin. De gewone dwergvleermuis leeft in vrijwel heel Europa en is in België en Nederland een algemeen voorkomende soort. Dit is de vleermuis die men veelal tijdens de zomerperiode in tuinen en straten zien.

Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathussi*

De ruige dwergvleermuis is een kleine vleermuissoort met korte, driehoekige oren. 's Zomers is hun rug rood- tot kastanjebruin en na de rui (juli/augustus) eerder donkerbruin met vaak een grijze tint. Ze hebben een licht- tot geelbruine buik. Hun staart, oren en vlieghuid zijn zwartbruin. Ruige dwergvleermuizen leven hoofdzakelijk in noordelijk Midden- en Oost-Europa. In Nederland is de soort voornamelijk vanaf de tweede helft van de zomer aanwezig. Kraamverblijfplaatsen van deze soort in Nederland zijn zeldzaam.

Baardvleermuis – *Myotis mystacinus*

De baardvleermuis (*Myotis mystacinus*) is een kleine vleermuissoort. Hij heeft een lichte, grijzige buikvacht en een donkerbruine tot geelbruine rugvacht. De snoet en de onderarmen zijn donkerbruin tot zwart. De oren van de baardvleermuis zijn kort, donkerbruin en relatief spits uitlopend. De tragus van de baardvleermuis reikt bijna tot de helft van het oor en heeft een spitse punt. De baardvleermuis komt in heel Nederland voor, maar is over het algemeen een zeldzaamheid.

Heikikker – *Rana arvalis*

De heikikker (*Rana arvalis*) is een middelgrote kikker met een iets spitse snuit. De kleur is erg variabel van geelbruin tot rood/groenbruin op de rug met vaak een lichte lengtestreep over de rug heen. Ook heeft hij een patroon van donkere vlekken op de flanken en een lichte buik. En hij bezit een relatief grote graafknobbel op de achterpoot (ongeveer halve teenlengte). In de paartijd (eind februari, tot uiterlijk begin april met een piek in kooractiviteit in maart) kleuren mannetjes licht- tot fel blauw. Deze kleur is maar enkele dagen aanwezig. Heikikkers kunnen 8 cm groot worden.

Grote modderkruiper – *Misgurnus fossilis*

De grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) behoort tot de familie van de modderkuijpers (*Cobitidae*) en heeft een langgerekt bijna rond lichaam dat bij de staart zijdelings afgeplat is. De rug is donkerbruin tot roodbruin van kleur en over de licht geel tot oranje gekleurde flanken lopen in de lengterichting donkere vlekkerige banen. Ook op de kop bevinden zich vlekjes, het patroon is per dier uniek en maakt individuele herkenning mogelijk. De buik is licht geelbruin en kleurt in de paartijd oranje-rood. Rond de bek bevinden zich tien bekdraden: vier op de bovenlip, vier op de onderlip en twee in de mondhoeken. Grote modderkuijpers kunnen circa 30 centimeter lang worden.

BIJLAGE 11. WETTELIJKE EN BESTUURLIJKE KADERS NATUURBESCHERMING

In Nederland wordt de bescherming van natuur geregeld met behulp van de Wet natuurbescherming. Onder de Wet natuurbescherming valt de bescherming van enerzijds in het wild levende dieren (fauna) en planten (flora) en anderzijds de gebiedsbescherming en de bescherming van houtopstanden. In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de vigerende wet- en regelgeving inzake de Wet natuurbescherming.

WET NATUURBESCHERMING (01-01-2017)

De Wet natuurbescherming is een samenvoeging van drie voormalige natuurwetten: De Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Onder de Wet natuurbescherming valt nu de soortenbescherming en de gebiedsbescherming.

SOORTENBESCHERMING (FLORA EN FAUNA)

De Wet natuurbescherming beschermt kwetsbare en zeldzame flora en fauna. De wet geldt daar waar beschermde soorten voorkomen. Daarbij is het niet van belang of dat specifieke gebied ook wettelijk beschermd wordt. De beschermde soorten zijn onderverdeeld in Europees- en Nationaal beschermde dier- en plantensoorten. Afhankelijk van de beschermde status van een soort dient bij de aantasting van exemplaren of nesten, voortplantings- of rustplaatsen van deze soort, bij activiteiten die de verbodsbepalingen overtreden, een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Belangrijk voor de toekenning hiervan is de status, maar ook of de duurzame instandhouding van de populatie wel of niet in het geding is. Indien geen verbodsbepalingen worden overtreden kan mogelijk worden volstaan met een mitigatieplan.

Europees beschermde dier- en plantensoorten

Deze soorten betreffen in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn en vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Voor deze soorten dienen in het geval van ruimtelijke ontwikkeling mitigerende maatregelen opgesteld te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen gegarandeerd wordt. Tevens kunnen werkzaamheden, onder voorwaarden, worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is kan, indien de volgende belangen aan de orde zijn: bescherming van flora en fauna, dwingende redenen van groot openbaar belang of volksgezondheid of openbare veiligheid, een ontheffing aangevraagd worden.

Vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn

Voor vogels dienen in het geval van ruimtelijke ontwikkeling mitigerende maatregelen opgesteld te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de nesten en rustplaatsen gegarandeerd wordt. Tevens kunnen werkzaamheden, onder voorwaarden, worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is kan, indien de volgende belangen aan de orde zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer of volksgezondheid of openbare veiligheid, een ontheffing aangevraagd worden.

Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

Deze soorten betreffen in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet natuurbescherming.

Vrijstelling

Middels een vrijstellingsregeling kan in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling vrijstelling verleend worden voor nationaal beschermde dier- en plantensoorten. Derhalve hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor deze soorten blijft wel de algemene zorgplicht van kracht. Per provincie wordt een vrijstellingslijst opgesteld. Elke provincie kan ervoor kiezen om verschillende soorten vrij te stellen. Per project zal gekeken moeten worden welke dier- en plantensoorten in de betreffende provincie zijn vrijgesteld. Voor soorten die niet zijn vrijgesteld dient gewerkt te worden volgens een goedgekeurde gedragscode, of dient bij de aantasting van exemplaren nesten, voortplantings- of rustplaatsen van deze soort bij activiteiten die de verbodsbepalingen overtreden, een ontheffing op de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

Verboden handelingen

Naast de zorgplicht zijn een aantal verboden handelingen opgenomen. Deze worden hieronder weergegeven.

Artikel 3.1 Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraaftplaatsen;

- c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Gedragscode

Voor zowel Europees als nationaal beschermde soorten geldt dat werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden volgens een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. De betreffende gedragscode moet voor de werkzaamheden en soort(groep) geschreven en beschikbaar zijn. Dit geldt indien de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van:

- een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of –bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- een bestendig gebruik, of
- een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd onder een gedragscode, mits de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van de soorten behouden blijft.

Positieve afwijzing

Als er maatregelen genomen worden om de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van zowel Europees als Nationaal beschermde soorten garanderen, is een ontheffing van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. Om er echter zeker van te zijn of de opgestelde mitigerende maatregelen voldoende zijn, kan op basis van deze maatregelen een ontheffing bij de betreffende provincie worden aangevraagd. Indien de provincie akkoord gaat met de mitigerende maatregelen en de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van de soorten hiermee behouden blijft, wordt de ontheffingsaanvraag positief afgewezen en mogen de werkzaamheden zonder ontheffing worden uitgevoerd.

Zorgplicht

De zorgplicht valt onder zowel de soortenbescherming (dier- en plantensoorten) als de gebiedsbescherming. Onderstaand worden de maatregelen met betrekking tot zorgvuldig handelen weergegeven, zoals opgenomen artikel 1.11 en artikel 3.31, lid 3, van de Wet natuurbescherming.

Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura-2000 gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura-2000 gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Artikel 3.31, lid 3, van de Wet natuurbescherming

3. Van zorgvuldig handelen is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:
- a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en
 - b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:
 - i. dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
 - ii. nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
 - iii. eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of
 - c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, onworteld of vernield.

GBIEDSBSCHERMING

Onder de gebiedsbescherming vallen de Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, Beschermde Natuurmonumenten, gebieden ter uitvoering van verdragen en andere internationale verplichtingen (zoals wetlands) en houtopstanden.

Natura2000

Natura 2000-gebieden zijn gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Voor elk Natura2000-gebied wordt door de betreffende provincie een beheerplan opgesteld, waarin de nodige instandhoudingsmaatregelen zijn opgenomen.

Artikel 2.7, lid 2, van de Wet natuurbescherming stelt over Natura2000-gebieden het volgende:
'Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.'

De toetsing betreft het vaststellen of het projectgebied in of in de omgeving van een beschermd natuurgebied gelegen is en of er sprake is van een negatief effect op de beschermde natuurwaarden. Als dit niet het geval is dan is verder onderzoek niet nodig. Indien er wel sprake is van een effect op beschermde natuurwaarden is een aanvullende toetsing noodzakelijk, waarbij wordt vastgesteld in hoeverre er sprake is van een negatief effect.

Natuurnetwerk Nederland

Het beschermingsregime voor gebieden die vallen onder het NNN vloeit voort uit het Natuurbeleidsplan uit 1991 en de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. Het is in de Nota Ruimte op nationaal niveau en vervolgens door de provincies op provinciaal niveau nader uitgewerkt. Bescherming van deze gebieden is op planologische basis en er wordt van uitgegaan van het "Nee, tenzij"-regime en compensatiebeginsel. Het ruimtelijk beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in het NNN het "nee, tenzij"-regime. Indien een voorgenomen ingreep de "nee, tenzij"-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het "nee, tenzij"-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming (houtopstanden) vallen:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are;
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd.

Wanneer voor het uitvoeren van werkzaamheden houtopstanden zoals hierboven beschreven gekapt moeten worden geldt een meldings- en herplantplicht. De kapmelding is geen kapvergunning. In sommige gemeenten is een kapvergunning vereist, die door de gemeente wordt afgegeven. Voordat gekapt wordt, is het raadzaam bij de gemeente na te vragen of een vergunning vereist is. Als dat zo is, moet die apart worden aangevraagd. Gemeenten leggen in de bomenverordening vast welke bomen zonder vergunning mogen worden gekapt en voor welke bomen een meldings- of vergunningsplicht geldt. Binnen drie jaar nadat een bos is gekapt, moet het worden herplant. Deze termijn van drie jaar geldt ook als het bos door een calamiteit (brand, storm, ziekten of plagen) verloren gaat. Na drie jaar moet er een geslaagde herbebossing zijn uitgevoerd. Een herbeplanting die niet goed is aangeslagen moet, binnen 3 jaar na kap, worden ingeboet.

In de Wet natuurbescherming zijn verboden handelingen ten aanzien van houtopstanden opgenomen in artikel 4.2. Deze worden hieronder weergegeven.

Artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming

1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op:
 - a. de gegevens die bij de melding worden verstrekt;
 - b. de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en
 - c. de wijze waarop de melding wordt gedaan.
3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

De meldings- en herplantplicht is niet van toepassing:

- indien houtopstanden worden geveld ter uitvoering van instandhoudingsmaatregelen of ten behoeve van Natura2000-gebieden.
- voor het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.

In uitzonderingsgevallen kan een kapverbod worden opgelegd als het natuur- en landschapsschoon ernstig geschaad dreigt te worden door de voorgenomen kap. In de praktijk gebeurt dit nagenoeg nooit. Er moet sprake zijn van opstanden of lanen van een uitzonderlijke natuurwaarde of landschappelijke waarde.

BIJLAGE 12. MACHTIGING ONTHEFFINGSAANVRAAG

